

נועם שיח

מאת אב"ד סאנטוב שליט"א

כיבוד אב ואם

פניני נועם שיח - ב

פנחס תשפ"ו

מכון אפריון לשלמה

לייקווד תשפ"ו

כל הזכויות שמורות

למכון אפריון לשלמה

להוצאת שיחות הרב שלמה זלמן פרידמן שליט"א

אב"ד סאנטוב - לייקווד

הרב פנחס בידרמן – הרב נתן נטע פרוש

9996551.z@gmail.com

לקבל גליונות, לנדב גליונות, ולהערות

נא לפנות להנ"ל

קונטרס זה נדבת

הנגיד החסיד המפואר

מו"ה אליעזר רוזמאן הי"ו

ראש וראשון לכל דבר שבקדושה בעיר התורה לייקווד

לע"נ האברך היקר והנחמד, עדין המידות, לב טוב

ר' אליעזר מרדכי קלוגהאפט ז"ל

בן יבלחט"א הרה"ג רבי מיכל שליט"א

MORDY KLUGHAUPT – SIMCHA WAITERING

גלב"ע ב' תמוז תשפ"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

הזופיע!

ספר נועם שיח כיבוד אב ואם

אוצר שיחות המלחיבות את הלב
משולבות בעובדות נפלאות והנהגות מגדולי ישראל

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

איגרת נדידה מאת המשפיע המפורסם
והחשוב רבי אברהם אלימלך בירדמן שליט"א

שמחו בה' וגילו צדיקים

בעזרת ש"ת ס' נסכת השע"ה

הנה התגלה עתה אור מופלא, הלא הנה גליונות "נועם שיח", והם אוצר שיחות דברי תורה אמרים יקרים יוצאים מבאר מים חיים, שנאמר לעם דורש' ה' ע"י המשפיע הגדול והמפורסם מרבנים החשובים דליקוואד הגה"ח רבי שלמה זלמן מירדמן שליט"א אב"ד דק"ק סאנאטוב, והדברים יוצאים מן הלב להשקות את בני ישראל דברים נשנים מתוקים מדבש המלחיבים את הלבבות וסעוררים לתורת ה' ולעבודתו, אשרי לו שזכה להאיר ולהשפיע על אח"י הצמאים לדבר ה' ואני בתוכם שכבר דלית מנחה הגדול הזה.

על כן יפה נאה עשו כעת אשר קיבצו את הגליונות למפנק אחד, ולהוציא ספר יפה וממאמר "נועם שיח", אשר יוצא לאור לרגל שמחת לבו בנשואו בנו החתן המופלג כתר"ש נ"י, ובדאי יתקבל ספר נפלא זה ברוב חיבה אצל אחינו בני ישראל המבקשים את ה'.

הש"ת יהיה בעזרו ויפצו מעיינותיו חוצה, לגלות ולהאיר בקרב עמך ישראל את האור כי טוב, ויזכה להגדיל תורה ולהאדירה, וישיש במפעליו הברוכים בעוז ותעצומות, מחיל אל חיל ילכו, בבריות טפא ונהורא מעליא, ירווח נחת קדושה מכל יוצ"ת, מתוך שמחה ורחבת הדעת וקדושה, עדי נזכה לביאת משיח צדיקנו בב"א.

אברהם אלימלך בירדמן

הספר:

1-718-384-1324

עריכה:

ליקטור

9996551.z@gmail.com

The great obligation of kibbud av v'eim is well known, and the passuk compares honoring parents to honoring Hashem. One who is lax in honoring their parents has a great sin. Now, due to our sins, it is common for children to rebel, and they make light of the fact that they are not honoring their parents and often go against their parents' wishes. There are children who are destructive, and are scornful about honoring their parents, causing the parents tremendous pain and heartache. Woe to the sons who cause this to their father, woe to them from the day of judgment, because Hashem will bring it all to justice – that they transgressed the will of their Creator and the will of their father and mother and caused them aggravation and distress. One who causes his father and mother to get angry, reaps the fruits in this world – because as he has done, so will his sons do to him, middah kenegged middah, measure for measure.

(Pele Yoetz, Kibbud Av V'Eim)

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב - לייקווד על כיבוד אב ואם

בספר"ק מובא, שלאכאורא אנו ואים בעשרת הדברות דבר פלא, שכן בעשרת הדברות מצווים את האדם על דברים של 'בין אדם למקום', ולמה א"כ אמרו באמצע "כבד את אביך ואת אמך", שזה דבר השייך לאכאורא לבין אדם לתברו? ברם, ציווי זה דווקא נכתב שם כדי להורות לנו שחשובים כבודם לכבוד המקום, שצריכים לכבד את ההורים בדיוק כמו שמכבדים את הבורא ויתברך שמו, וגם זה הוא דבר הנגוע לבין אדם למקום' כבשאר הדברות.

סיפר לי ידידי הר"ה ג' רפאל געשטעטנר שליט"א, בעמח"ס 'זמנ' רבי, ש"ק אדמו"ר מרחמסטריווקא אר"ב שליט"א, פעם בטרם חזרתו לאר"ב מארצו הקדושה, כשהמונית כבר המתנה לו ואמו הרבנית ליוותה אותו, הרכין ראשו באמצע הרחוב - קבל עם ועדה - על מנת שאמו תניח ידיו על ראשו ותברכהו. קנאים מסוימים התפללו לראותו עושה כך, אך הוא לא התייחס אליהם, שאין דבר העומד בפני מצוות כיבוד אם.

שמעתי מידידי הרב החסיד מו"ה יחושע חיים קאסטן שליט"א, משמשו בקודש ידי ימיו של כ"ק מרן אדמו"ר מרחמסטריווקא אר"ב שליט"א, שבשנת תשנ"ד אושפז הרבי שליט"א בבית החולים ועבר ניתוח בעיניו, והיה מאוד חלש מזה. ביום הראשון אחרי השבת התקשרה אליו אמו מארץ ישראל לדרוש בשלומו, והרבי התאמץ בכל כוחו לדבר בקול ולעשות עצמו כאילו שהוא מרגיש טוב כדי שלא לצער את אמו, והדבר עלה לו בקושי רב, כי לאחר האומצ'ים האלה נחלש מאוד עד כדי התעלפות...

ואגב, אספר מה שבדידי הווה עובדא, שבימי בחורתי - בעת שלמדתי בבית מדרש גבוה בלייקווד - הגיע פעם אחת מו"ר הגה"צ רבי אליהו שמחה שוסטאל זצ"ל ראש ישיבת 'בית בנימין' סטעמפארד לשבות בשב"ק בעיריית לייקווד, והוא שהה בעבר השני של הנהר בלייקווד, ואז היה בימות החורף והנהר היה קפוא. ואז היה נהוג - עכ"פ עד אז - לעבור על הנהר הנגלד, והלכתי בליל ש"ק על הנהר הנגלד לעבור לצד השני, לקבל פני רבי'. באמצע הלכתי לגבי הנהר פתאום נשבר תחתיי הקרח ונפילתי לתוך הנהר - תוך החור הקטן - והיה ממש סכנת נפשות. עד שהצליח הש"ת מדרת שחת, ובנסיח הוציאני מן המים אל הקרח כל עוד נפשי בי, והיה נזר גדול שהקרח לא נשבר גם מתחתיו של המציב את נפשי. והבחינו לבית החולים, ועברתי ניתוח וכו', וההלכתי להתאפק ולא לספר לחודי' מהאומצ'ים הוה כלל פני גירום להם דבר לפחד ולצער, ואני שמח שזכיתי לקיים - לפחות אז - מצוות כיבוד אב ואם כראוי!

שמעתי עובדא נפלאה מאת ידידינו המשפיע המפורסם הר"ה צבי אהרן סויסיג שליט"א, משגיח רוחני בישיבת אלכסנדר, מהיושבים ראשונה בקריית מלך רב - קריית וויז'ניץ, וכך סיפר:

פעם אחת בחודש אלול היה נוכח בשיעור שמסר פוסק הדור הגאון האדיר בעל השבט הלוי זצוק"ל. לקראת סיום השיעור אמר כך: "אנו עומדים עכשיו לפני הימים הנוראים, ובוודאי רוצה כל אחד ואחד לעשות

הכנה ראויה ורצויה כדבעי, ולכן", אמר השבט הלוי, "חושבני, שבנוסף לכל סדרי הלימוד שיש לכל אחד ואחד, היה מן הראוי שקבעו גם סדר ללימוד ספרי מוסר. ומרגלא בפומיה דמרגא לחתם סופר זי"ע, שביום שהוא אינו לומד מוסר הוא מרגיש ירידה למשך ארבעה שבועות..."

כל הנוכחים הביטו אחד על רעהו בחימוקו, כי הלא ידוע לכל מה דמתאמרא בבי מדרשא, שהחת"ס העיד על עצמו שבים שאינו לומד מוסר הרי הוא מרגיש ירידה במשך "כל אותו היום", וכן כתוב בספר 'חוט המשולש' (תולדות חייו של החת"ס) ובעוד כמה מקומות, שבאותו יום היה מרגיש ירידה, ואילו השבט הלוי אמר בשמו שהרגיש כן למשך "ארבעה שבועות"... אך כמובן שאף אחד לא אמר שום דבר.

מספר רבי אהרן, שלאחר השיעור ניגש אל בנו הגדול של מרן השבט הלוי, ה"ה הגאון הגדול רבי חיים מאיר הלוי ואונר זצוק"ל ושאל אותם אם הוא יודע את המקור של "ארבעה שבועות", אך רבי חיים מאיר אמר לו שאינו יודע. ואז ביקש ממנו רבי אהרן שיוציא בטובו לגשת אל אביו הגדול ולבקש ממנו להודיע איהם מקור דבריו. ועל זה אמר לו רבי חיים מאיר כדברים האלה: "דע, שבמשך חשנים שמעתי מאבי הרבה דברים נפלאים, וגם זה דבר שעליו אנו נדים כבר שמעתי מפיו כמה פעמים. אמנם איך פרגע נישט קיינמאל דעם סאטן איבער קיין שום זאך אלס כיבוד אב - מעולם לא שאלתי על דבר שאמר 'מה המקור?', 'מי בעל הדברים?', 'ממי שמעתי זה?'..."

והמשך רבי אהרן וסיפר, שלבסוף נגש הוא בעצמו לשאל את מרן בעל השבט הלוי למקור דבריו, והוא השיב לו, ואחר כמה שנים מצא איזה מקור בספר אחד, ואז חזר ואמר לבעל השבט הלוי מה שמצא באותו ספר... וכך המשך רבי אהרן להאריך בפרטי המעשה.

הנה לא אמשיך את המעשה, רק בדצינו לעצור כאן ולהשתעשע בנקודה נפלאה זו שהוכיח דבריו בכדור אבן ולא הייתה נוגעת לעצם המעשה שסיפר מבעל השבט הלוי - כי דבר זה עשה עלי רושם גדול.

הב ונתבוננה - יהודי שהוא בעצמו זקן ואדם גדול ומעיד על עצמו שמעולם לא שאל את אביו שום דבר על מה שמעו ממנו! אף פעם לא שאל אותו "מה המקור?", וכו', ואפילו בכגון דא, שדברים ידועים הם ממרן החת"ס - שלא כמו שאמר אביו - והרי זה בבחינה של "תורה היא ולמוד אני צריך" - מ"מ לא רצה לשאול את אביו את מקור הדברים! וגם! כשיבקשו ממנו לגשת אליה הוא עדיין לא רצה...

הנה, בשנת תשס"ח התקיימה שבת התנועות לחסידי וויז'ניץ באר"ב בקנדה, בראשות האורח הנעלה מארץ ישראל, ה"ה בנו הגדול של מרן הגה"ק בעל ה'שיעור משה' זי"ע (כהיום) כ"ק מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א - על ישראל חדרתו בקריית וויז'ניץ בני ברק, ופסגת ההתנועות הייתה הסעודה דצמרא דשבתא, ששעדו כולם ביחד עם האורח הגדול שליט"א, ואני וזיתי להיות אז נואם הכבוד, וכך אמרתי בתוך הדברים:

ידוע מה שאומרים העולם "ברא כרעיה דאבוא", ובאמת מקורו קדום כבר בדברי חז"ל (עירובין עג) וכוונת הדברים היא, שכן

הרי הוא ברכיו של אביו. אלא שבאמת יש לברר ענין זה, מה ענין 'ברך' לכאן, למה המשליחה וזקא לברך, האם לא היה מן הראוי יותר להמשיך את הברך לראשו של אביו או שחבו הוא 'די מינו' של אביו?

ברם, פשוט של דבר כך הוא: שהנה ה'ברך' עלייה מגביה האדם את עצמו ועלייה הוא כורע - 'כורע על ברכיו' (ראח מלכים א', ח, נד), עלייה הוא מתעלה ועלייה הוא גם נופל. זוהי חכונה במאמר חז"ל "ברא כרעיה דאבוח", שהבן הוא ה'ברך' של אביו, בכוחו של הבן להגביה ולהעלות את כבודו של אביו, וחלילה הוא גם יכול להפסיל אותו. ועל זה אמרת, שעל האורח הגדול - ה"ה בנו הגדול של הרבי - יכולים לומר בצדק "ברא כרעיה דאבוח", כי הוא מרים את קרנו של אביו וכבוד בית ויזניץ...

האמת היא, שלא היה לי קשר אישי עם הגאון רבי חיים מאיר זאנז'וקל, רק פגשתי אותו כמה פעמים בשמחות של חתנו, ה"ה ידידי מנעורי ש"ב ב"ק מרן האדמו"ר מקאסוב שליט"א, וכן ראיתי אותו כמה פעמים בביתו. אצל אביו מרן בעל השבט הלוי 'זוקל' - אך כמדומני שעובד נפלאה הנ"ל דיו לומר עליו "ברא כרעיה דאבוח", כי בהנהגה נעלה כזה הרי הוא מורמא את כבודו של אביו...

באמצע דבר ה'אמרי חיים' שיחה אחת עם ה'בית' ישראל מאחריו של ה'ברכת אברהם'

אחד מהדברים של כיבוד אב הוא שלא יעמוד במקומו (ש"ע י"ד סי' ר"מ ט"ב). ומבארים, שחזן ממשמעותו הפשוטה שלא יעמוד במקומו משום כבוד אביו, אזי משמעותו שגם כשאביו מדבר עם מישהו שלא ישמע מה שהוא מדבר, וכן שכל שלא יתערב ולא יאמר מה שנראה לו לדעתו.

שמעתי מאת הר"ה רבי אלי' ראטה זצ"ל, משיב' של הר"ה רבי שלמה מזוועהיל ז"ע (שזכיתי להסתופף בצלו ולקבל ממנו הרבה דברים), שפעם ישבו שלושה אדמו"רים גדולים ודברו יחד - ה"ה הר"ה האמרי חיים מוויז'ניץ ז"ע, הר"ה רבי' ישראל מגור ז"ע, והר"ה ה'ברכת אברהם' מסלונים ז"ע, והם ישבו כך - שה'אמרי חיים' ישב מצד אחד, ה'בית' ישראל' מצד שני, ובאמצע ישב ה'ברכת אברהם'. כל הזמן דיברו ה'אמרי חיים' וה'בית' ישראל' זה עם זה בפניו של ה'ברכת אברהם', ומפעם לפעם פנו אל ה'ברכת אברהם' שישב במרכז ושאלו: "סלונ'מער רב, מה דעתכם?", והוא היה משיב.

באמצע דבר ה'אמרי חיים' שיחה אחת עם ה'בית' ישראל מאחריו של ה'ברכת אברהם', בשונה מהפעמים הקודמות שדיברו יחד בפניו. לאחר שגמרו שאל ה'בית' ישראל' להרה"ק מסלונים מה דעתו בנידון, והשיב ה'ברכת אברהם': "סליחה, באיזה נידון? ושאל ה'בית' ישראל': "האם אתם לא שומעים?", והשיב ה'ברכת אברהם': "לא שמעתי כלום!". והסתכלו עליו בעיניים תמוהות, ושאלו בפלפליה: "אלה המשכנו לדבר כמו שדיברנו עד עכשיו?", ואז השיב להם ה'ברכת אברהם' דברים נוראים, וכך אמר:

"בעודני נער הקשבתי פעם לתוכן שיחתם של אבי ואמי, וכאשר אבי הבחין בכך קרא אותי אלי ואמר לי שהוא רוצה ללמד אותי יסוד חשוב בחיים: 'כשאדם מדבר עם אחר - ולא אלך - אזי אל תקשיב כלל למה

שהם מדברים, ועל אחת כמה וכמה כשהחורים מדברים ביחד שלא תיגש להקשיב מה שהם מדברים'. ומאז, כששני אנשים מדברים ביניהם מה שלא נוגע אלי אני פשוט לא שומעו ולכן כשדיברתם כל הזמן בפני הבנתי שגם אני שייך בזה, והקשבתי ואמרת: גם את דעתך; אבל כשדיברתם מאחורי גבי הבנתי שזה לא שייך אלי, ופשוט לא שמעתי מה שאתם מדברים..."

ה'בית' ישראל, שתמיד היה 'א שארפער' (חריף), הגיב על זה: "סלונ'מער רב, איר האט מיר צינימנן אויף פיצלעך..."

היה זה מחזה הוד לראות איך שהוא שותה בצמא

כשהייתי צעיר לימים הייתי בן בית אצל מו"ר הגה"צ רבי יהודה הלוי טירנויער זצ"ל, אב"ד 'שומרי שבת', ושם היה לי דוגמה מופלאה מהו 'כיבוד אב' - ה"ה בנו הצעיר יד"נ האגון רבי 'צחק אייזיק הלוי טירנויער שליט"א, ממלא מקום אביו כרב ואב"ד 'שומרי שבת', והיה זה מחזה נשגב מאוד לראות איך שהוא כיבד את אביו הגה"צ זצ"ל.

במשך כל השנים ליווה את אביו בכל מקום שרק הלך, ואחר כל תפילה או שיעור שמסר הגה"צ זצ"ל הוא ליווה את אביו לביתו, ואף שבררכם בחזרה עברו דרך ביתו של רבי 'צחק מכל מקום אף פעם לא נכנס לביתו. אלא המשיך ללוות את אביו על אף שהיה לו כמה מלווים ואני בתוכם. ולא די שליווה את אביו עד לביתו, אלא היה תמיד נכנס עמו לתוך ביתו ומסדר מה צריך. וכסליווה את אביו לאיוו שמתח לא עזב את אביו כל הזמן, רק כל כמה דקות ניגש לאביו ושאלו אם הוא צריך משהו.

ובעת שערך אביו הגה"צ זצ"ל סעודת רעווה רדעווין לא ישב לצדו אלא לפניו בין שאר האנשים, כדי שיכול להביט כל הזמן בפניו בהכנעה גדולה. היה זה מחזה הוד לראות איך שהוא שותה בצמא כל מילה ומילה שיוצאת מפי אביו בהכנעה ובביטול, ולא הסיר את עיניו ממנו אפילו לרגע. ואף לימים כשכבר היה ראש ישיבת סאטמאר, והיה גברא רבא וגם סבא, המשיך לנהוג כן, עד הסתלקותו של אביו זצ"ל, ולא יותר כלום על מצוות כיבוד אב באופן נפלא כל השנים - מולן שוות לטובה.

וכשכבר אחז בפסוק האחרון של הפרשה נכנס אביו

הרה"ק ה'דמשק אליעזר' מוויז'ניץ ז"ע שיש פעם בערב שבת ועבר על הסדרה שניים מקרא ואחד תרגום, וכשכבר אחז בפסוק האחרון של הפרשה נכנס אביו הרה"ק ה'ארת' ישראל' מוויז'ניץ ז"ע ושאל אותו משהו. השיב לו ה'דמשק אליעזר' מיד ואח"כ התחיל שוב לעבור על הסדרה מההתחלה, כי הקפיד שלא להפסיק באמצע שעבור על הסדרה שמו"ת.

החסידים שהיו שם התפלאו מאוד ושאלוהו למה הוצרך להפסיק ולהתחיל הכל שוב, וכי לא היה שייך שאביו ימותן חצי דקה עד שיגמור? השיב להם ה'דמשק אליעזר': "אם אבי צריך להמתין עבורי אפילו חצי דקה, מה שווה כל השנים מקרא?"

(מתוך 'נועם שיח' - מוכן אפריון לשלמה)

לכל כדור יש כתובת!

היה זה בשעת ערב, בווייליאמסבורג שבארצות הברית. בבית אחד התארח קבוצת חברות, שביקשו לשבת סביב השולחן הגדול בסלון. החברה המארחת הושיבה את כולן, וכשנהיה צפוף - ביקשה אחת מהן לעבור לראש השולחן.

'חלילה!' - נזעקה הבת המארחת. 'הן זה מקומו של אבי! לא אוכל לשבת שם - שהרי הלכה פסוקה היא שאין יושבים במקומו של אבא, ולא ראוי שאף אחת תשב במקום הזה. זה המקום של אבא!' - עמדה על דעתה, וגם כשחברותיה ניסו לשכנע שהרי אביה אינו כאן ולא עתיד להצטרף, ובוודאי הסכים לארחן ואינו מקפיד - דבר לא עזר, הבת עמדה על דעתה שבמקום של אבא לא יושבים.

חלפו כמה דקות של שיחה נעימה, ולפתע כדור רובה מפלח את חלון הסלון, ונוחת... היישר על כסא האב, שהיה ריק כאמור. התברר שבחוץ השתוללה כנופיית חמושים נוכרים, ואחד מהם ירה באוויר כדי להרתיע את חבריו. הוא לא ידע לכוון היטב את נשקו, והכדור התעופף אל תוך סלון הבית, אל מקומו של האב!

והמקום היה ריק. נס! דקות קודם לכן עוד התנהל דיון מי תשב בו, אבל הוא היה ריק - בזכות ההקפדה על כיבוד הורים!

סיפור מפעים זה, אותו סיפר הרה"ג רבי כלב רפאל געשטטנער שליט"א ומפיו הובאו הדברים בגיליון 'נועם שיח', מרטיט כל לב: כיבוד הורים הוא ביטוח חיים, חד וחלק. הנה כי כן, ההקפדה על כיבוד ההורים בלי פשרות, העמידה על החובה שלא לשבת במקומו של אבא - הצילה חיים! הבה נכבד הורים, זה נותן חיים, מאריך חיים, ומשפר את איכות החיים!

בכל אותן שעות לא נסוגתי ממקומי, מחשש שמא הרעש הקל יעיר את אבא. גם את המנורה לא יכולתי להדליק שוב, שלא יתעורר מחמת האור, וכך עמדתי במשך כמה שעות

המשך שיחתו של הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א,
אב"ד סאנטוב, בעניין חשיבות וחביבות מצוות כיבוד אב ואם

מצוות כיבוד עד כמה

עוד סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א: מעשה באשה שהחלה לצעוק באמצע הלילה שאבדו לה השיניים התותבות, ועוררה גם את בנה משנתו על מנת שיחפש את האבידה. הבן חיפש וחיפש ולא מצא, ולבסוף נמצאו השיניים במקום כזה, שאף אחד לא יכול היה לחשוב עליו. בלילה השני, החלה שוב האמא לצעוק שנאבדו לה בגדים, ועוררה את בנה. כך בלילה השלישי, וכן הלאה. הבן לא ידע מה לעשות.

כשנשאל על כך מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל אמר, שכיון שישודה של מצוות כיבוד הורים הוא הכרת הטוב, שהרי ההורים התאמצו לגדלו ולחנכו, והוא מחוייב להשיב להם כגומלם הטוב, צריכים איפוא לבדוק עד היכן הם עצמם היו מתאמצים בחינוכו. אם גם כאשר הילד היה מעיר את הוריו בלילה, והיה צועק שאבד לו חפץ פלוני, הם היו קמים לילה אחר לילה ומחפשים את האבידה - גם הבן מחוייב לעשות זאת להוריו.

מספר הגר"י: כשאמרת זאת לפני מו"ח הגר"ש אלישיב זצ"ל, אמר שהדבר נכון רק לפי השיטה שמצוות כיבוד הורים היא בין אדם לחבירו, מצד הכרת הטוב. אבל מי שסובר שהיא חיוב בין אדם למקום, הרי החיוב כלפי ההורים הוא עד הסוף, וצריך לעשות כל מה שמבקשים...

יְיָאִסֵּר יוֹסֵף מִרְפָּתוֹ וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו" (בראשית מ"ו, כ"ט)

הרה"ק ה"אמרי אמת" מגור זי"ע שח פעם לאחד ממקורביו: מובא בספרים, שכל אחד מחוייב לאחוז לכל הפחות במצות עשה אחת ומצות לא תעשה אחת אשר יקבל עליו לקיימן בשלימות, ובכל מצב, עד מסירות נפש ממש.

והוסיף הרבי ואמר: אני קיבלתי על עצמי את העשה "כבד את אביך ואת אמך" ואת הלאו "מדבר שקר תרחק". שאל אותו המקורב מפני מה ראה לבחור באלו דוקא, השיב "כי המה הקשות ביותר"...

תבין מעצמך

עוד מסופר עליו, שכשעמד להכניס לחופה את בנו הבכור ר' מאיר הי"ד, התכתב עם אבי הכלה ר' לייבוש ברלינר ע"ה בנוגע לקביעת מקום החתונה ושאר פרטים, והטעים בין השאר, כי בענין מקום החתונה דעת אמי תח"י וגם אאמ"ו מסכים שתהיה בורשא. תבין מעצמך, כי אינני יכול לגלות דעת נגדם אפילו אם לא יהיה טוב בעבורי, כי חלילה לי לומר נגד רצונם הגם שמעודי הייתי מבטל דעתי לדעתך...

עקירה לצורך עליה

הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א אמר פעם בשיעורו, שנשאל שאלה מעניינת מואת סטודנט לרפואה.

הסטודנט השתלם ברפואת שיניים, ולמד את כל הפרטים, אבל את התואר הרשמי של 'רופא שיניים' הוא לא יכול היה לקבל, עד שיוכיח בפני הממונים שהוא יודע לעקור שן. הלה חיפש בנרות אדם שצריך או מוכן שיעקרו לו שן, ולא מצא. יום אחד התקשר אליו אביו ו'התחנן' לפניו שיעקרו לו אחת משיניו... "אני רוצה שתהיה לך פרנסה, ולכן בוא אליי ותעקור לי שן, וכך תוכל לעבוד כרופא שיניים", אמר האב. והשאלה היתה, האם מותר לעשות זאת לאבא?

ואומר הגר"י: חשבתי להתיר, כי כל האיסורים שנאמרו באבא, הם רק כאשר האבא אינו רוצה שיעשו לו זאת, אבל כאן הרי האבא מתחנן! אבל כששאלתי את גיסו מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל, התבטא ואמר "קשה לי להתיר זאת!" ונראה כוונתו, שבכל זאת יש בכך זלזול כלפי האבא.

כשנשאל על כך מרן הגר"ח
קניבסקי זצ"ל אמו, שכיון
שיסודה של מצוות כיבוד הורים
הוא הכרת הטוב, שהרי ההורים
התאמצו לגדלו ולחנכו, והוא
מחוייב להשיב להם כגמולם הטוב,
צריכים איפוא לבדוק עד היכן הם
עצמם היו מתאמצים בחינוכו

למרן הגר"ח, ושאלות האם מותר לכן להעיד ולהצהיר על כך בפני
השופטים שאביו אינו שפי רח"ל, ומרן הגר"ח לא הסכים לחתום
הדבר בשום אופן!

בבגדי מלכות

אחז"ל (ב"ר ס"ה ט"ז): אמר רשב"ג, כל ימי חייתי משמש את אבא,
ולא שמשתי אותו אחד מנאה שמשו עשוי את אביו. אני כשעה
שהייתי משמש את אבא, הייתי משמשו בבגדים פשוטים, וכשעה
שהייתי יוצא לדרך, הייתי יוצא בבגדים נקיים. אבל עשיו, כשעה
שהיה משמש את אביו, לא היה משמשו אלא בבגדי מלכות, ואמר
"אין כבודו של אבא אלא שאשמש לפניו בבגדי מלכות".

(נעם שיר ושלח תשפ"ו)

בספר מצווה ועושה (לידרי הרה"ג ר' שמואל דוד פרידמאן שליט"א,
עמ' קל"ט) מביא ששמע מוהר"ג רבי אפרים לעמבערגער זצ"ל
שאביו הגו"צ אב"ד מאקאווא זצ"ל היה רגיל לצוות לבחור בר מצוה
בעת סעודת הבר מצוה, שיגיש לאביו מאכל או משקה כדי שיקיים
מיד מצות כיבוד אב, שהרי עיקר המצוה היא מאכלו ומשקהו,
ובזה שיהיו לאביו מיד דמיכל, כבר זכה וקיים מצוה דאורייתא יקרה
וחביבה של כיבוד אב.

מסירות נפש

כאשר דובר פעם במחיצת הגאון רבי משולם דוד סולובייצ'יק זצ"ל
על הוצאות במצות כיבוד אב, סיפר הגאון רבי משולם דוד: לילה
אחד, בעת שהאבא למד, כבה האור בחדר והאבא נמנם על מקומו
למשך כמה שעות. והנה בכל אותן שעות לא נסוגתי ממקומי.
מחשש שמא הרעש הקל יעיר את אבא. גם את המנורה לא יכולתי
להדליק שוב, שלא יתעורר מחמת האור, וכך עמדתי במשך כמה
שעות מבלי לזוז ממקומי, ומבלי שתהא לי אפשרות אף ללמוד
באותן שעות מתוך ספר.

כשסיים לספר זאת, אמר הגאון רבי משולם דוד: שעות אלו נחרטו
אצלי כשעות של מסירות נפש, לאחר שנגענו ממני לימוד התורה
הק' בשלימות, עבור קיום מצות כיבוד אב!

עדות פסולה

בספר "מאחורי הפרגוד" מסופר, שמרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל נשאל
פעם שאלה קשה בענין כיבוד אב, וכך הוה מעשה: מעשה ביהודי
אחד שעמד לקראת משפט קשה, שאם היה יוצא בו חייב, היה יושב
בכלא. העומד לדין לא היה כ"כ בר דעת, ואם היה בנו של אותו אדם
נעמד להעיד בפני בית המשפט שאביו אינו שפוי בדעתו באופן
מוחלט, היו פוטרים אותו משיבה בכלא. נכנסו העסקנים בשאלה זו

##

הרחמן הוא יברך את אמו"ר

סיפר הגאון הגדול רבי יצחק זילברשטיין שליט"א שזוגות
הרבנית ע"ה בתו של הרב אלישיב זצ"ל הייתה מורה בבית
ספר מסויים בבני ברק, והנה מנהגה של הרבנית היה, שבכל
יום בהפסקת הצהריים כשכל המורות ושאר העובדות בבית
הספר אוכלים לארוחת צהריים סלט וקצת מזונות, הייתה היא
- בשונה מכולם - נוטלת ידים ומברכת המוציא. יום אחד
נשאלה הרבנית מדוע היא מקפדת ליטול ידים כל יום ואינה
אוכלת ארוחה קלה כמזונות וקצת סלט כמו שכולן עושות.
השיבה הרבנית ואמרה: הנה ב"ה יש לי הורים בירושלים ה"ה
הגאון הרב אלישיב ואמי מורת', וחשבתי לעצמי, מה הנני
יכולה לעשות עבורם, הלא אני מתגוררת בבני ברק והם
בירושלים, ואינני יכולה לנסוע כל יום לירושלים לבקדם
לדרוש בשלומם ולראות מה חסר להם, עד שחשבתי על
ההמצאה הזאת, שאטול ידים כל יום ואתחייב בברכת המזון,
וכך אוכל לומר בכל יום "הרחמן הוא יברך את אבי מורי ואת
אמי מורת'".

בסוד שיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת עקב ■ כ' טנחם אב ה'תשפ"ב ■ 17.08.2022 ■ גליון מס' 697 ■

■ כמים הפנים לפנים ■

בחטף בטרנדית הנוראה במירון רח"ל. עמדנו נבהלים ומשתוממים לראות עין בעין איך שהינה עלינו מצות כיבוד אב ואם הכפולה. הן הכיבוד אב שלי שנשטת לבקר את אבי, והן הכיבוד אב של בני משה שוויתר על כל התוכניות שלו כדי לקיים מצות כיבוד אב ולהשתתף עמי בכל המסעות שלי אצל אבי והעליה למירון. ובזכות זה ניצלו חייו תודות לקל. ממשיך ר' אהרן ואומר: אני חשבתי שאני נוסע לצורך אבי, אבל באמת נסעתי לצורך בני משה, להציל את חייו... וכעת רק נותר לנו להתבונן לראות עין בעין כמה שהתורה הבטיחה ואמרה (שמות כ, יב) "כבוד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך"...

בספר "בידי הוה עובדא" (לידית הרה"ג רבי שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א) הביא סיפור נפלא באחד שלא הכניס את אביו לביתו, כי האיש ההוא היה עשיר גדול, והאב הזקן היה לבוש בבגדי סתבות, ולא היה זה לכבודו של הבן שכך הולך אביו, ובמקום להכניסו לביתו ולהליבו כראוי בחר להתעלם ממנו והיה הזקן דר וישן ברחובות קריה. יום אחד אירע שהנכד - ילד קטן (בנו של הבן העשיר) - ראה את סבו בחורף יושב בלא בגד טוב ורועד מקור, בא הבן וסיפר זאת לאביו שיש לדאוג לסבא לבגד ראו, אמר לו הבן "עלה לעליה שבקומה השנייה, יש שם בגד ישן הורידהו ותביאהו לסבא". הבן עלה לעליה והתעכב שם זמן רב, והאב התפלא על הדבר, ובראות האב שבנו משתהה זמן רב, קרא לבנו ושאל. בני, מדוע אתה לא יורד, אמר לו הבן, התעכבתי כי חתכתי את הבגד לשני חלקים, אחד לסבא, ואחד לך - כשאתה תהיה זקן - שאז אזורק אותך מהבית כמו שעשית לאבך, ובימות החורף אשאל לך את חצי הבגד הזה... האב חרד מאד לשמוע את דברי הילד, והבין את הרמז - שכאשר עשה כן יעשה לו - ולכן התבונן במעשיו שאין ראויין הן, והלך להביא את אביו והלבישו כראוי וכיאות ונתן לו בביתו חדר יפה. והנה, איך שאדם נוהג עם אביו, כך יראה בניו וילדיו מדרכיו - אם אינו יודע להיזהר בכבודם, עתידים בניו לנהוג כן עמו, ומידה טובה מרובה, שאם נוהג בכבוד הוריו כראוי, אזי גם בניו ינהגו עמו בכבוד הראוי.

מספר עורך "בנועם שיח": התקשר אלי הרב אהרן וואלקין שליט"א, מחשובי תושבי עירנו עיר התורה לייקווד, וסיפר לי סיפור נפלא, לא מה שמעמ מאחרים, אלא סיפור אישי שבדידה הווה עובדא, וכך סיפר: יש לי בן - הבחור משה ניו - הלומד בבישיבת מיר בעיה"ק ירושלים. זמן מה קודם ל"ג בעומר, התקשר אלי בני, ואמר לי שאחד מידידי הקרובים, הבחור דוב שטיינמץ, קיבל כרטיס כניסה להיכנס למעמד ההדלקה של כ"ק מרן האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א כדי שיוכל לצקת שמן למדורת ההדלקה לכבוד התנא האלוקי רשב"י, והבחור הזה ביקש מהמארגנים שהוא רוצה עוד כמה כרטיסים כדי להזמין גם את ידידי הקרובים שיבואו עמו לצקת שמן ולהשתתף במעמד ההדלקה הנשגבה, ואמר הבחור הזה לבני, שהוא נותן גם לו כרטיס, שיוכל לבוא עמו להשתתף במעמד ההדלקה ולצקת שמן, ובני שמח מאוד על כך, שיוכל לצקת שמן ולהשתתף במעמד ההדלקה עם רעיו וידידיו. מספר ר' אהרן: כמה ימים קודם ל"ג בעומר התקשרתי לבני ואמרתי לו, היות וכבר כשנה ומחצה לא ביקרתי בארץ ישראל מחמת וירוס הקורונה, ולא הייתי אצל אבי הנגון רבי חיים וואלקין שליט"א משנית ישיבת עטרת [ישראל], לכן כעת שקיבלתי אישור לבקר בארץ ישראל, אני רוצה להגיע לארץ ישראל אייה בערב ל"ג בעומר ולנסוע לירושלים לבקר אצל אבי, ובשעות המאוחרות של הלילה ניסע למירון, ואח"כ נחזור לשבות בשבת בירושלים. כששמע בני את התוכנית, אמר לי, שהגם שקיבל כרטיס לצקת שמן במעמד ההדלקה, וכבר סיכם עם ידידיו ורעיו להשתתף ביחד, וכמו כן שכרו דירה בצפת לשבות שם ביחד בשבת. אף על פי כן מחמת מצות כיבוד אב, הוא מוותר על כל התוכניות שלו, והוא ימתין לי, ויצטרף עמי ללכת בכל אשר אלך. וכך הווה, הגעתי לא"י בערב ל"ג בעומר אחר הצהריים, ובני משה המתין לי, ונסענו יחד לאבי מורי שליט"א, שם שהינו כמה שעות, וגם שמענו "וועד" שמסר אבא להבחורים משיבתו, ורק בשעה מאוחרת בלילה יצאנו לכיוון מירון.

כשהגענו מסוף וגראה להר מירון, עצרו אותנו השוטרים ואמרו לנו שאנו יכולים להסתובב ולחזור לביתנו, כי אירעה רח"ל טרנדית במירון וסגרו את כל ההר למבקרים. ואף אחד לא יכול להיכנס לשם. מספר ר' אהרן: כמה שאני הייתי מיצר על כך, שאני כבר בארץ ישראל, ונוסע למירון, ואיני יכול אפילו להיכנס לומר קפיטל תהלים אחד ולכתוב קוויטל, אז בני משה היה יותר בצער ממני. כי הוא היה לו כרטיס לצקת שמן, וכבר סיכם עם כמה חברים להיות שם, וכעת אין לו לא הדלקה ולא תהלים בציון התנא האלקי רשב"י ולא כלום, אך ברירה אחרת לא הייתה לנו, והסתובבנו וחזרנו לירושלים כלעומת שבאנו, מתוך תקווה ואמונה שהכול לטובה. ביום ששי בבוקר כשהגיעו השמועות המחזירות מאשר נעשה במירון לאזני בני משה, היה נסער עד עמקי נשמתו, ונעשה בשור חיודוין חיודוין למשמע הבשורה הנוראה והמחזירה, ששני רעיו וידידי הקרובים שהיה אמור לעמוד עמם ביחד לצקת שמן במעמד ההדלקה - ה"ה הבחור דוב שטיינמץ ז"ל והבחור יוסף יצחק קאהן ז"ל - נסתלקו

כל השומעים הביטו זה בזה בפליאה, ובתום השיעור ביקש רבי אהרן טויסיג שליט"א מהגאון רבי חיים מאיר ואזנר זצ"ל שישאל את אביו הגדול למקור דבריו. ענה לו הגר"ח מ"ז זצ"ל כדברים האלה...

עד היכן מצוות כיבוד אב?

איה מקור דבריו.

אמר לו רבי חיים מאיר כדברים האלה: "דע, שבמשך השנים שמעתי מאבי הרבה דברים נפלאים, וגם דבר זה שעליו אנו דנים כבר שמעתי מפיו כמה פעמים, אמנם איך פרעג נישט קיינמאל דעם טאטן איבער קיין שום זאך, אלס כיבוד אב - מעולם לא שאלתי על דבר שאמר 'מה המקור?' - 'מ' בעל הדברים?' - 'ממי שמעתי את זה?'..."

והמשיך רבי אהרן וסיפר, שלבסוף ניגש הוא בעצמו לשאול את מורן בעל 'שבט הלוי' למקור דבריו, והוא השיב לו, ואחר כמה שנים מצא איזה מקור בספר אחד ואז חזר ואמר לה'שבט הלוי' מה שמצא באותו ספר... וכך המשיך רבי אהרן להאריך בפרטי המעשה.

אני לא ממשיך את המעשה, אני רוצה לעצור כאן ולהשתעשע בנקודה נפלאה זו שהזכיר בדבריו כבדרך אגב - ולא חיתה נוגעת לעצם המעשה שסיפר במעל 'שבט הלוי' - כי דבר זה עשה עלי רשם.

הבה ונתבונן: יהודי שהוא בעצמו זקן ואדם גדול - ומעיד על עצמו שמעולם לא שאל את אביו שום דבר על מה ששמע ממנו! אף פעם לא שאל אותו "מה המקור!" ואפילו כגון דא, שדברים ידועים הם ממורן החת"ס - שלא כמו שאמר אביו - והרי הוא בחינה של תורה הוא וללמוד אני צריך! - מ"מ לא רצה לשאול את אביו את מקור הדברים! וגם כשיבקשו ממנו לגשת אליו - הוא עדיין לא רצה...

(נעם שיח)

סיפר הגה"צ אב"ד סאטנב ש"ט"א: לפני מספר שנים שמעתי עובדא נפלאה מאת ידידנו המשפיע המפורסם הרה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, משגיח רוחני בשיבת אלכסנדר, מהיושבים ראשונה בקרית מלך רב - קרית וויז'ניץ, וכך סיפר:

פעם אחת - בחודש אלול - הייתי נוכח בשיעור שמסר פוסק הדור הגאון האדיר בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל. לקראת סיום השיעור אמר כך: "אנו עומדים עכשיו לפני הימים הנוראים, ובודאי רוצה כל אחד ואחד לעשות הכנה ראויה ורצויה כדבעי, ולכן" - אומר ה'שבט הלוי' - "חושבני, שבנוסף לכל סדרי הלימוד שיש לכל אחד ואחד, היה מן הראוי שיקבעו גם סדר ללימוד ספרי מוסר, ומוגלא בפומביה דמונא החותם סופר זי"ע, שביום שהוא אינו לומד מוסר, הוא מרגיש ירידה למשך ארבעה שבועות..."

כל הנוכחים הביטו אחד על רעהו בתימהון, כי הלא ידוע לכל מה דמתאמרא בבי מדרשא, שחת"ס חידע על עצמו שביום שאינו לומד מוסר הרי הוא מרגיש ירידה במשך "כל אותו היום", וכן כתוב בספר 'חוט המשולש' בתולדות חייו של החת"ס, ועוד כמה מקומות, שבאותו יום היה מרגיש ירידה, ואילו ה'שבט הלוי' אומר בשמו שהרגיש כן למשך "ארבעה שבועות". אך כמובן שאף אחד לא אמר שום דבר.

מספר רבי אהרן, שלאחר השיעור ניגש אל בנו הגדול של מורן ה'שבט הלוי' ה"ה הגאון הגדול רבי חיים מאיר הלוי ואזנר זצ"ל ושאל אותו אם הוא יודע את המקור של "ארבעה שבועות", אך רבי חיים מאיר זצ"ל אמר לו שאינו יודע, ואז ביקש רבי אהרן ממנו שיאיל בטובו לגשת אל אביו הגדול ולבקש ממנו להודיעו

יום ראשון ב' אדר הש"ת | י"ד ע"ה | ק"ק שלמה לוי ויז'ניץ ליד הרחוב | 02-580-9000 | info@shirshon.co.il

הרה"ח ר' חיים צבי שכטר ז"ל מקרית וויז'ניץ ב"ב היה מספר: היה זה יום אחד עת ישב האדמו"ר ה'ישועות משה' זי"ע בחדרו בישיבה בת"א והגה בתורה. והנה הגיעה אמו הרבנית ע"ה ובקשה מאחד הבחורים לקרוא לבנה - ראש הישיבה. ובקשתה ממנו: אבא מבקש שתלך בשמו אל הרב הראשי של תל אביב, למסור דבר שליחות חשובה.

הבחנתי שלא היה זה קל עבור הרבי לצאת לרחובה של עיר, אך מיד ראיתי כיצד הוא חוגר עצמו באבנטו, נעמד ליד הקיר, מתנועע בלהט ואומר: הריני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של "כבד את אביך ואת אמך". לא יכולתי לעצור בעצמי, ושאלתי את הרבי, מה כל ה"עסק" הגדול הזה, וכי כך הוא נוהג בכל עת שאביו ואימו מבקשים ממנו דבר מה?

השיב לי הרבי: לאו דווקא, אבל עכשיו קשה עלי הדבר מאוד להפסיק מלימודי ולצאת לרחובה של תל אביב, ומצווה הבאה בקושי כזה ראויה להכנה גדולה ומיוחדת.

(נעם שיח, אב"ד סאטנב שליט"א)

שם משמעון

הגה"צ אב"ד סאנטוב שליט"א - גליין "נועם שיח", פר' אמור תשפ"ו:

ס'האט מיר פארציילט הרה"ג ר' בנימין ברייער שליט"א דומ"ץ וויען ב"פ.

ס'איז אריבער אסאך יארן פון זיין חתונה, און ער איז ליידער נישט געהאלפן געווארן מיט קינדער. האט ער געוואלט פארן קיין מירון, און צוזאגן צו געבן פאר'ן ערשטן קינד א "שמעון", וואס איז באקאנט אלס סגולה פאר זש"ק.

אבער ער איז געווען אין אן ערנסטע פארלעגנהייט, זיין טאטע האט שוין נישט געלעבט, און מצד כיבוד אב וועט ער דארפן רופן זיין זון אויפ'ן נאמען פונעם פאטער, אבער מצד שני, ער וויל האבן די סגולה פון צוזאגן א שמעון.

איז ער אריין צו כ"ק הגה"ק מראחמיסטריווקא זי"ע, און פארגעלייגט זיינע ספיקות. זאגט אים דער רבי: "פאר קיין מירון און זיי מקבל צו געבן פאר'ן צווייטן קינד 'שמעון'."

וכך הוה, ער איז געפארן קיין מירון און אויסגעגאסן דאס הארץ פאר'ן באשעפער, און געבעטן אז בזכות התנא אלקי רשב"י, זאל ער געהאלפן ווערן מיט קינדער, און ער איז מקבל אז דעם צווייטן קינד וועט ער א נאמען געבן "שמעון".

דער אויבערשטער האט געהאלפן, ער איז געהאלפן געווארן מיט א בן זכר, וואס ער האט א נאמען געגעבן נאכ'ן פאטער, און דערנאך האט ער געהאט א צווייטן קינד, און א נאמען געגעבן "שמעון".

אמר לו הרבי מבעלזא לך תאמר לו, שאם לא יחזיר לך את התעודות, אצטרך להשתמש עם שארפע מיטל! [באמצעים חמורים], והלה עדיין לא נענה לבקשתו. אמר הבעלזער רב: אין לי ברירה, מוכרחני להשתמש עם אמצעים חמורים

אב"ד סאנטוב הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, על מצוות כיבוד אב ואם וסגולתה המיוחדת

בישיבתו שהוא רוצה ללמוד עמו בחברותא מידי יום ביומו. הבחור נתרשג מאד ושאל את ראש הישיבה "מה רוצה ראש הישיבה ללמוד עמי?" ענה לו ראש הישיבה "אני רוצה ללמוד עמך הלכות כיבוד אב ואם". כשהבחור שמע את הרעיון של ראש הישיבה, נענה ואמר "האם לא מוטב ללמוד משהו הנוגע למעשה?"...

כאלו מצוות

מסופר על הגאון רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, שבשנת אבולו על אביו הגיע פעם לבית הכנסת, וביקש להתפלל לפני ה'עמוד'. והיות והמנינים במקום רצופים זה אחר זה, וה'חיובים' רבים, יש 'לתפוס' תור ליד 'עמוד' שאין מחכים לו עדיין, ולהמתין לידו עד שסיים אותו מנין את תפילתו. וע"כ עמד הרב קובלסקי ליד ה'עמוד' והמתין שיתפנה.

ביתניים, צדה עינו קשיש אחד שסיים את תפילתו במנין קודם. הוא חלץ לאיטו את תפיליו וקיפל את טליתו, ועתה עמד וביקש ממאן-דו שינחהו לביתו. אבל למי יש פנאי לכך בבוקר של יום, כאשר הכל ממהרים להתפלל ולרוץ הלאה לעבודת יומם. הזקן תולה עיניים מתחננות, ומושיט יד רועדת לאנשים מתחמקים.

כשהבחין בכך הרב קובלסקי, התנתק מיד ממקומו שליד ה'עמוד', ניגש אל הזקן והושיט לו בעדינות את ידו, הזקן אחז ונתלה בידו ברעדה, והחל משרך את דרכו לביתו. דרך ארוכה הלכו, עקב בצד

סיפר הרה"ר רבי אברהם שפיגל, מגדולי תלמידי הגאון רבי משולם דוד הלוי סולובייצ'יק זצ"ל, מה ששמע מפי הג"ר משולם דוד כדברים האלו כמה פעמים: הנה רבותינו הגאונים לבית בריסק לא האריכו ימים ביותר, ואילו הגאון רבי משולם דוד זצ"ל האריך ימים ונסתלק אל בית עולמו בשנתו המאה, והרבה חקר בענין בשנותיו האחרונות, מפני מה זכה למה שלא זכו אחרים.

ואמר, שהנה על מצוות כיבוד אב ואם כתוב "למען יאריכון ימך", והוא, מאז עלייתו לארץ ישראל ועד נישואיו, במשך י"ד שנה היה ישן בחדר עם אביו מרן הגרי"ז הלוי זצ"ל, והקפיד מאוד ללכת לישון בלילה אחרי אביו ולקום בבוקר לפני אביו, כדי שאם יצטרך אביו איזה דבר, יוכל לשמשו. ואף על פי שלאביו מרן הגרי"ז זצ"ל לא היו שעות קבועות בהן נהג לעלות על יצועו, מכל מקום בנו הגאון רבי דוד התאמץ מאוד בכל אותן השנים, ועל כן הוא חושב שבעבור זה זכה לאריכות ימים מופלגת כזו.

ובהזדמנות נוספת הוסיף הגאון רבי משולם דוד זצ"ל ואמר, שהיה זה מאמץ דבר יום ביומו כל השנה כולה ממש, בכל זאת התאמץ שלא ללכת לישון לפניו כדי שיוכל לכבדו כראוי.

שיעור בזריזות

בשנת תש"י היה מחסור בארץ ישראל במצרכי מזון, והונחג משטר "צנע" - בו קיבלו מזון לפי תלושים.

אחד מבני הישיבות בירושלים עמד לנסוע לביתו בטבריה, ונכנס להרה"ק ה'בית ישראל' מגור ז"ע להיפרד, שאלו הרבי אם יוכל לשלוח עמו חבילה עבור הרבנית הצדקנית מרת פייגא מינטשא ע"ה - וזוגתו השניה של ה"אמרי אמת" זי"ע ששהתה אז בטבריה, הבחור השיב מיד כי הוא ישמח לקחת, וה'בית ישראל' מילא קופסא בפירות ובשימורים, וביקש מהבחור שיוריד חבל מעל הארון עבור אריזת החבילה.

בעוד הלה הולך להביא כסא, טיפס ה"בית ישראל" והוריד את החבל וקשר בוזיזות. לתמימה הבחור "למה הרבי ממחר", הסביר, "רציתי ללמדך, עד כמה צריך להזדרז למצוה, הרי חז"ל דרשו 'את אמך' זו אשת אביך..."

הלכות מעשיות

שמעתי שפעם היה ראש ישיבה אחד שביקש מבחור אחד הלומד

אמר הרב ואזנר, שגאב"ד ראדמישלא היה אומר, שהוא תולה את יכולתו הנפלאה לענות בכל מקצועות התורה, בברכת ה"צאנזער רב" שברך אותו "שתראה ותעשה אחרים לראות" - דהיינו לראות ולהורות ולהאיר עיני ישראל

ואומר, שהוא לא אומר שהוא מבין את הסיפור עם ה"צאנזער רב", אבל הוא אומר שאיתא בספר תנא דבי אליהו (פרק כ"ו), למה אחרי "זכור את יום השבת לקדשו", נאמר "כבד את אביך ואת אמך", לומר לך "אם אתה מכבד את אביך ואת אמך, אני שומר עליך שלא תכשל בחילול שבת ובשום חטא ועוון מעתה ועד עולם"...
וראים את גודל מעלת מצוות כיבוד אם, שמועיל אפילו לחילול שבת (הרב ואזנר היה אומר בתוך דיבורו, שבכל ערב שבת סמוך לחשיכה, כשמתקברים השעות של ליל שבת, רועדים ידי ורגלי מהשאלות שיבואו במשך השבת...).

סגולה בדוקה ומנוסה

ואמר הרב ואזנר, אם היה היום "גדול" אחד מוציא כרוז, שמי שמקבל על עצמו קבלה פלונית, מובטח לו שהוא ניצול מחילול שבת, כמה היו אנשים רוצים לקיים אותה קבלה... וכאן אומר ה"תנא דבי אליהו", שאם אתה מכבד את אביך ואת אמך, אתה ניצול מחילול שבת, בודאי שצריכים לקבל ע"ע קבלה כזאת.
וסיים הרב ואזנר ואמר: יתכן שה"צאנזער רב" שאל את הילד האם יכבד כיבוד אם, כי אם יש למצואו זה כח לשמור מחילול שבת, בודאי שבזכות זה יזכה לסייעתא דשמיא שיוכל לפסוק את ההלכות לאמתית של תורה...

הידור בכיבוד אב

אחיו של הגאון ר' שמואל צבי קובלסקי זצ"ל מספר, שלפני סוכות היה ר' שמואל מחפש אתרוג מיוחד במשך ימים ארוכים ומוציא עליו הון רב למרות היותו דחוק בממון, ולא הסתפק באתרוג אחד, אלא היה ממשיך לחפש שמו ימצא נאה ממנו, וכך אגר כמה אתרוגים שלכל אחד מהם הקדיש זמן יקר וכסף רב, לבסוף היה מביא את כל האתרוגים לאביו, ואומר לו: אבא, בחר לך את האתרוג הנאה ביותר מביניהם...

אגודל, דרך איטית ומתמשכת, כשהרב קובלסקי ממלמל 'יהא זה לעילוי נשמות אבי'.

לבסוף הגיעו לביתו של הישיש, הוא הודה לרב קובלסקי נרגשות, אבל הרב קובלסקי לא סיים את תפקידו, הוא תמך בישיש במעלה המדרגות, מדרגה אחר מדרגה, עד שהביאו לדירתו.
או אז פנה לשוב לבית הכנסת אל המנין האחרון, שמישהו כבר זכה לשמש בו כש"ץ. היתה זו הפעם היחידה שבה לא התפלל לפני ה'עמוד' בשנת החיוב.

באותו לילה, נגלה אליו אביו בחלומו, ואמר לו: מוחל אני לך על כל התפילות לפני ה'עמוד', ובלבד שתקיים במקומן כאלו מצוות...

מאיר עיני ישראל

בעת ה"שבעה" על הרבנית של ה"פני מנחם" מגור ז"ע, הגיעה הג"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א לנחם את הבנים הגאונים הצדיקים שיח', ובתוך דבריו סיפר סיפור נפלא ששמע מהרב ואזנר זצ"ל בעל "שבט הלוי" בעת ניהום אבלים בבית כ"ק מרן האדמו"ר מנדבורנא ז"ע.
היה מעשה עם הגאון האדיר רבי שמואל ענגיל ז"ע גאב"ד ראדמישלא, שכשהיה ילד בן שבע הפסיק לראות בעיניו ל"ע, אמו לקחה אותו לכל פרופסור שהיה ניתן ללכת אליו ולא הועיל.
כשראתה האם שאין לאל ידיהם של הרופאים לייצק לה מה לעשות וכיצד להושיעה מצרתה, היא לקחה את בנה הילד ונסעה עמו אל הגאון האדיר הרה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז ז"ע לבקש רחמים על רפואת בנה, וה"דברי חיים" שאל את הילד: "כשה" יעזור ותראה, מה תעשה עם עיניך?", ענה הילד "אני ילמד את ההייליגע תורה [התורה הקדושה]".

שאלו ה"דברי חיים": האם אתה תקיים גם מצוות כיבוד אם? (אבא לא היה לו), נענה הילד ואמר לה"דברי חיים": אני לא מבין מה שחרב שואל, הלא כתוב בתורה "כבד את אביך ואת אמך", בודאי שאקיים!...

כששמעו ה"דברי חיים" את דברי הילד, נענה ואמר: אם אתה אומר שכשתתחיל לראות אתה תלמוד תורה ותקיים מצוות כיבוד אם, אני מברך אותך שתראה ותפעל גם על אחרים שיראו...

ב' שבועות אח"כ, יום אחד אמר הילד "שמואל" לאמו ש"ב הוא רואה!! האם לקחה אותו לפרופסורים, והם נענו ואמרו בהתפעלות מרובה - העינים האלו, הם לא אותם עיניים שהיו לו...

להניצל מחילול שבת

כשהרב ואזנר זצ"ל היה מספר את הסיפור, היה נוהג לומר, שתשובת מהר"ש ענגיל זה ה' חלקים, וכל חלק מלא וגדוש עם תשובות מגדולי ליטא וגדולי רוסיא, שאלות מכל קצווי תבל על החלקים הכי קשים בשולחן ערוך, ואמר הרב ואזנר, שגאב"ד ראדמישלא היה אומר, שהוא תולה את יכולתו הנפלאה לענות בכל מקצועות התורה, בברכת ה"צאנזער רב" שברך אותו "שתראה ותעשה אחרים לראות" - דהיינו לראות ולהורות ולהאיר עיני ישראל.

מספר ר"א טויסיג: שחרב ואזנר זצ"ל היה מוסיף אחר הסיפור

ראנד" בעיה"ק ירושלים היה בין המתפללים הקבועים החסיד הנועד הרה"צ ר' ברוך יצחק פריינד זצ"ל, ובדרך כלל לא היה אוהב לספר סיפורי מופתים, אבל למחרת פטירתו של הרה"ק מבעלזא זי"ע בתפילת שחרית אמר למתפללי ביהמ"ד שרוצה לספר סיפור מופת על הרה"ק מבעלזא זצ"ל.

בשנות המלחמה, היתה אחת האפשרויות להינצל מגיא ההריגה ע"י שהשיגו 'סרטיפיקט' לעלות לארץ ישראל, ובתקופה ההיא שלטו בארץ ישראל האנגלים, ולא חילקו בשופי תעודות להיכנס לארץ ישראל, אלא מזמן לזמן הנפיקו כמות מועטת של תעודות לעוד כמה אנשים להיכנס לארץ ישראל.

היה אחד שהשיג לעצמו תעודות לעלות לארץ ישראל ע"י סכום כסף גדול, ואחד מחסידיו בעלזא גנב ממנו את התעודות ברצותו להשתמש בו לעצמו. הלך בעל התעודות להרה"ק מבעלזא וסיפר לו על זה שאחד מחסידיו גנב ממנו את התעודות, וביקש מהרבי שיעזור לו להשיגם בחזרה ממנו.

אמר לו הבעלזער רב: לך ואמור לו, שאני מבקש שהוא יחזיר לך את זה, והלה לא נענה לבקשת הרבי, ציוה לו הרבי עוד הפעם למסור בשמו הבקשה להחזיר התעודות, ועדיין לא נענה החסיד לבקשתו.

אמר לו הרבי מבעלזא לך תאמר לו, שאם לא יחזיר לך את התעודות, אצטרך להשתמש עם שארפע מיטל! [באמצעים חמורים], והלה עדיין לא נענה לבקשתו. אמר הבעלזער רב: אין לי ברירה, מוכרחני להשתמש עם אמצעים חמורים, לך תאמר לאביו שצוה לו להחזיר התעודות, ולאביו בודאי יצטרך לציית מפני כיבוד אב...

מבחייל על הרעיון שזה נקרא אצלו 'שארפע מיטל', סיפור זה מוכיח לנו את היראת שמים שלו, שלא היה אצלו ספק שיוכל אחד למרוד בבוראו ולא ישמע לקול אביו.

(עצם שיה, וישלח תשפ"ו)

פעם שאל אחד את הגרא"ל שטיינמן זצ"ל, למה זכו גדולי ישראל למה שזכו, והשיב לו: התבוננות, כל האנשים הגדולים זכו למה שזכו בגלל הכיבוד אב ואם המיוחד שלהם, וכגון הגר"ח מבריסק זצ"ל, שאי אפשר לתאר איך כיבד את אביו רבי יושע בער (ה"בית הלוי") עד שהוא ממש רעד מפניו, גם ה"חזון איש" כיבד את הוריו בצורה נפלאה ביותר, וכמו שמסופר שהחזו"א קרא לבן אדם ששמו היה שמוריהו יוסף (נ"ש אביו של החזו"א) "דער קליינער" [הקטן], כדי שלא לקרוא לו בשם אביו.

עונש חמור

והוסיף הרב שטיינמן וסיפר: שחמותו מרת שרה קורנפלד ע"ה סיפרה, שאצלם בבית היה חשיבות גדולה אצל הבנות לזכות לסדר את מיטת אביה הרה"צ ר' אליעזר חתן הולנדר זצ"ל. וביום שרצו לתת פרס לילד הוא היה מסדר המיטה, וביום שרצו להענישו לא נתנו לו את הזכות לסדר מיטת האבא...

להיות חזון איש

ופעם התייחס למה שמסופר שילד אחד שאל את הגר"ק ה"חזון איש" זצ"ל "איך יכולים להיות חזו"א?" והשיב "ע"י מצות כיבוד אב ואם", שלמאורה הדבר תמוה, הרי בודאי החזו"א יצא חזו"א מכח יגיעתו העצומה בתורה? וביאר, דודאי שהכל מכח יגיעתו, אבל צריך גם זכות בשביל לזכות, וחזכות היתה כיבוד אב"א. (ודגומא לדבר, במס' עירובין דף י"ג ע"ב, מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותם, מפני שנזוין ועלובין היו - וברש"י, סבלינן ע"י"ש).

אמצעים חמורים

בספר 'מי הדעת' (עמ' ס"ט) מסופר סיפור נפלא: בביהכ"נ שב"בתי

ניצול בנס

סיפר הגה"צ אב"ד סאנטוב לייקווד: הרה"ג ר' כ"ל רסאל געשטענענער לי סיפור נפלא שארע לפני שנים רבות בויליאמסבורג:

קבוצה של חברות הגיעו פעם לבית חברתן, וכשהתיישבו כולן בחדר האוכל, אמרו לחברתן המארחות שהיא תתיישב בראש השולחן. מיד כששמעה את דבריהן אמרה להן "לא, איני יכולה להתיישב שם כי זהו מקומו של אב"י. אמרו לה חברותיה "והלא אביך אינו נמצא כאן כעת", אמרה להן "עם כל זאת, על מקומו של אב"י איני חפצה להתיישב", ולמעשה אף אחת לא התיישבה שם.

באמצע ישיבתן בחדר האוכל, נשמעה לפתע קול יריה (שיסער-י), והקליע (קויל) נכנס דרך החלון, והגיע ישיר על הכסא של האב בראש השולחן, ומה נעשה חור בכסא. כמובן שכל הבנות שהיו שם נבהלו עד למאד, אכן לאחר ששבה רוחן, השתוממו לראות את גודל הנס ההשגחה הפרטית, שבזכות מצות כיבוד אב שלא רצתה חברתן המארחת לשבת על מקומו של אביה, התקיימה בה על אתר "כבוד את אביך ואת אמך למען יאריךך ימך" - חייה נתנו לה לשלל והיא ניצלה ממות בטוח...

תדרמה עצומה אספה את כולם, מה אירע פתאום? מה הסיבה שהרב אינו נוסע, הרי זו משאת נפשו מזה עידן ועידנים, ועולה על כולנה הגביר שנתן את הכרטיס, אשר ממש לא ידע את נפשו, "למה אין הרב נוסע?"

הנאמן רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקוד על כיבוד אם

תדרמה עצומה אספה את כולם, מה אירע פתאום? הציבור היה מודאג מאוד מה הסיבה שהרב אינו נוסע, הרי זו משאת נפשו מזה עידן ועידנים, ועולה על כולנה הגביר שנתן את הכרטיס, אשר ממש לא ידע את נפשו, "למה אין הרב נוסע?" אמר להם הרב אונסדורפר: את הטלגרמה שלחה לי אמי, הבה ואומר לכם מה כתוב בטלגרמה, "שלמה זלמן בני יקירי, אנא ספך, מיד כשתגיע לארץ ישראל, שלח לנו טלגרמה וכתוב שהגעת בשלום, אל תעכב כדי שלא אדאג לשווא, די לי בדאגה ההכרחית שבשביעות הפלגה..." המשיך רבי שלמה זלמן: הרי ההפלגה מפרשבורג לארץ ישראל אורכת ששה שבועות, נמצא שבמשך ששה שבועות תהיה אמי שרויה במתח ובדאגה, מה קורה עם שלמה זלמן שלי? האם הכל כשורה? האם האוניה מתקרבת ליעדה? ואולי אירע דבר מה חלילה? על כן אמרתי בלבי "איך אפשר לעלות לארץ ישראל, אם על ידי כך נגרמת דאגה לאימי?" ואכן כל מיני לא עלה הרב אונסדורפר לארץ ישראל, הכל כדי שלא להדאיג את אמו... (בהקדמה לספר שפתי שלמה) (מתוך "נעם שייח' כהנאט מנחם אפרין לשלמה זלמן חשדתי)

כל מי חיו השתוקק הגה"צ רבי שלמה זלמן אונסדורפר וצ"ל, רב ומגיד מירשים בפרשבורג, לעלות לארץ ישראל ולחון את עמיה. אלא שידו לא השיגה את סכום הכסף הגדול שנדרש עבור כרטיס ההפלגה לארץ ישראל, ועל כן נותרו בינתיים בגולה הרחוקה, שנה אחת בעיצומו של יום הפורים, נכנס אחד הגבירים למעונו והכריז "כבוד הרב, אני רוצה לתת לכם "משלוח מנות" כרטיס הפלגה לארץ ישראל", לשמע הבשורה הטובה שמח הרב אונסדורפר מאוד, ומרוב אושרו החל לרקוד מהתרגשות. מיד לאחר חג הסוכות פתח בהכנות, והמתין בכליון עיניים למועד הנסיעה. כשבועיים לפני היציאה לדרך, נסע הרב לבית הוריו, להיפיד מהם שלום לקראת המסע, בתום הביקור שב לפרשבורג, ובשבת הבאה נשא דרשת פרידה לבני העיר. הנסיעה לארץ ישראל הפכה לשיחת היום בפי כל בני העיר. והנה הגיע היום המיוחל, כל בני העיר עומדים על רגליהם במשך שעות אחדות, ממתנים לתורם כדי לברכו לשלום. והנה כשבכב משע עמד הרב אונסדורפר לצאת מביתו, הגיעה טלגרמה דחופה, רבי שלמה זלמן פתח את המברק, קרא את השורות הקצרות, והכריז "רבותי איני נוסע, אני נשאר כאן!"

הנאמן רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב ליקוד על כיבוד אם

מעשה אבות סיפור מהחיים

סיפור הרב"ג רבי שלמה זלמן פרידמן, אב"ד סאנטוב לייקוד: זכיתי להשתתף בשולחנו הטהור של כ"ק האדמו"ר מסקולען-ירושלים. לאחר השיח, אמרתי לכמה אנשים שעמדו לידי, שהנני מתפעל מאוד מהצלחתו הגדולה של הרבי להקים ממלכה כזאת של תורה חסידות ויראת שמים, כי הרי הרבי לא קיבל לידי מנאבי הרה"ק מסקולען ז"ע "חסידות מוכנה", או ישיבה עם בחורים, או כוללי אברכים וכדו'. הרבי הגיע כאן מאמריקה, והתחיל לבנות את ה"הויק" מן היסודות, ובי"ה שמאות חסידים עומדים בדביקות ומתורוממים ומתעלים בערכית שולחנו עד לשעות המאוחרות של ליל שב"ק. היה שם אחד, ר' יצחק אלימלך וויינבערגער, ששמע את דבריי ואמר לי: "אלה לך את הסוד של הצלחת הרבי". ואז הוציא מהכיס איהו עלון שאף פעם לא ראיתי - בשם "לא נפסיק את השמחה" - הוא נתן לי את העלון, וביקש ממני שאפרסם את הדברים שנכתבו באותו עלון, וכך כתוב שם: **רבינו הארי"ה הק"ו ז"ע אומר, שמפתח ההצלחה והבריאות והפרנסה של שאר הדברים הטובים של האדם נמצאים אצל אביו, ונכלל שהאדם מכבד את הוריו יותר, כך הוא יהיה מוצלח ומבונן הרבה יותר, וההיפך ג"כ.** ורבי דוד אבוחצירה שליט"א אמר לאחד הרבנים, שתשעים אחוז של האנשים שבאים אליו עם צרות, זה בגלל חוסר כיבוד אב ואם... (ואח"כ הביא שם סיפור נפלא בענין זה).

והרי ידוע גודל זהירותו של הרבי במצות "כיבוד אב", וכידוע עד כמה שהיה מתמסר ומטפל באביו הגה"ק מסקולען ז"ע, ובפרט בשנותיו האחרונות, שהרבי ז"ע היה חלש ולא היה בקו הבריאות, שאז התמסר אליו במסירות נפש כל תתואר עשרים וארבע שעות ביממה בלב ונפש ממש. וזהו סוד הצלחתו! (נעם שייח, פרשת נח תשפ"ב)

בזכות כיבוד הורים

ההצלה ממסדרון המוות

היה לו כרטיס לצקת שמן וכבר סיכם עם כמה חברים להיות שם, וכעת אין לו לא הדלקה ולא תהלים בציון התנא האלוקי רשב"י ולא כלום, אך בריה אחרת לא היתה לנו והסתובבנו וחזרנו לירושלים כלעומת שבאנו, מתוך תקווה ואמונה שהכל לטובה.

ביום שישי בבוקר כשהגיעו השמועות המחרידות מאשר נעשה במירון לאזני בני משה, היה נסער עד עמקי נשמתו ונעשה בשרו חידודין חידודין, למשמע הבשורה הנוראה והמחרידה, כי שני רעיו וידידיו הקרובים שהיה אמור לעמוד עמם ביחד לצקת שמן במעמד ההדלקה: הבח' דוב שטיינמץ ז"ל והבח' יוסף יצחק קאהן ז"ל, נסתלקו בחטף בטרגדיה הנוראה במירון ר"ל.

עמדנו נבהלים ומשתוממים לראות עין בעין איך שהגינה עלנו מצוות כיבוד אב הכפולה, הן הכיבוד-אב שלי שנשעתי לבקר את אבי שליט"א, והן הכיבוד-אב של בני משה שוויתר על כל התוכניות שלו כדי לקיים מצוות כיבוד אב ולהשתתף עמי בכל המסעות שלי אצל אבי והעליה למירון, ובזכות זה ניצלו חייו תודות לקל.

ממשיך ר' אהרן ואומר: אני חשבתי שאני נוסע לצורך אבי, אבל באמת נסעתי לצורך בני משה, להציל את חייו... כעת רק נותר לנו להתבונן לראות עין בעין במה שהתורה הבטיחה ואמרה (שמות כ, יב) "כבוד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך".

ואיכיון ימך? וכמה חשוב להקפיד על המצווה הנדירה שבורא עולם נתן לנו במתנה. וכמו שידוע הווארט של האדמו"ר מגור זצ"ל על אותו הזמן שדמא בנתיא כיבד את הוריו ועורר קטרוג גדול בשמים על כך שהגויים מכבדים את הורים ואם כן מדוע זכה רק בפרה אדומה ולא באבן או מרגלית בשווי של כסף רב. ועל אותה נשימה השיב האדמו"ר זצ"ל, שה' יתברך טען בפניהם שמצוות כיבוד הורים זו מצווה עם סיבה בגלל שההורים שהביאו אותך לעולם כמובן שלא נבגדו בהם.

ואילו עם ישראל כעת קונים פרה אדומה בכסף רב, ואילו מצווה פרה אדומה הסיבה שעליה נצטוו לא ידועה לאף אדם, ולמרות זאת בלי לברר את פרטיה וסודותיה הם הולכים וקונים פרה אדומה בשווי של כסף רב ולכן מעלתם גדולה יותר בהרבה ממעלתם של הגויים.

בואו וננצל את המצווה החשובה של כיבוד הורים ונראה אהבה לבורא עולם על ידי שנכבד ונקיים את תורתו בשלימות.

בקונטרס 'נועם שיח' להרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב בלייקווד, הביא השבוע סיפור מדהים משמו של הרב אהרן וואלקין, מחשובי תושבי עירו לייקווד, סיפור אישי שבדידיה הוה עובדא.

וכך מספר הרב וואלקין: בני הבח' משה נ"ו לומד בישיבת מיר בירושלים. זמן-מה קודם ל"ג בעומר, התקשר אלי וסיפר לי שאחד מידידיו הקרובים, הבח' דוב שטיינמץ (ז"ל), קיבל כרטיס כניסה להיכנס למעמד ההדלקה של האדמו"ר מתולדות אהרן כדי שיוכל לצקת שמן למדורת ההדלקה לכבוד התנא האלוקי רשב"י, והב' דוב ביקש מהמארגנים עוד כמה כרטיסים כדי להכניס גם את ידידיו הקרובים שיבואו עמו לצקת שמן במדורה. גם בני הב' משה היה בין מקבלי הכרטיסים הללו, וכמובן ששמו מאד על-כך שיוכל לצקת שמן ולהשתתף במעמד ההדלקה עם רעיו וידידיו מהישיבה.

מספר ר' אהרן: כמה ימים קודם ל"ג בעומר התקשרתי לבני ואמרתי לו, היות וכבר כשנה מחצה לא ביקרתי בארץ ישראל סחמתי יורוס הקורונה, ולא הייתי אצל אבי המשגיח הגאון הצדיק רבי חיים וואלקין לכן כעת שקיבלתי אישור לבקר בארץ ישראל, אני רוצה להגיע לארה"ק אצ"ל בערב ל"ג בעומר ולנסוע לירושלים לבקר אצל אבי, ובשעות המאוחרות של הלילה ניסע למירון, ואח"כ נחזור לשבות בירושלים.

כששמע בני את התוכנית, אמר לי, הגם שקיבל כרטיס לצקת שמן במעמד ההדלקה וכבר סיכם עם ידידיו ורעיו להשתתף יחד, וכמו-כן שכרו דירה בצפת לשבות שם בשבת, הרי שמחמת מצוות כיבוד אב, הוא מוותר על כל התוכנית שלו וימתין לי להצטרף עמי ללכת בכל אשר אלך.

וכך הווה. הגעתי לארץ ישראל בערב ל"ג בעומר אחר הצהריים, ובני משה המתין לי בשדה התעופה. נסענו יחד לאבי מורי שליט"א, שם שהינו כמה שעות וגם שמענו 'וועד' שמסר אבא לבחורים מישיבתו, ורק בשעת לילה מאוחרת יצאנו לכיוון מירון. כשהגענו סמוך ונראה להר מירון, עצרו אותנו השוטרים והורו לנו להסתובב שדה, כי אינכם ר"ל טרגדיה במירון וסגרו את כל ההר למבקרים, ואף אחד לא יכול להיכנס לשם.

מספר ר' אהרן:

כמה שראני הייתי מיצר על-כך שאני כבר בארץ ישראל וננסע למירון, ואיני יכול אפילו להיכנס לומר קופסא תהלים אחד ולכתוב קוויטל, הרי בני משה היה יותר בצער ממני, כי הוא הרי

אני חשבתי שאני נוסע לצורך אבי, אבל באמת נסעתי לצורך בני משה, להציל את חייו...

מעשה באברך מירושלים שהיה מיוצאי צפת, נחשד ע"י הבריטים שהוא שייך למחתרת האצ"ל, אבל למעשה לא היה לו שום שייכות אליהם. הוא נאסר והיה במעצר

אב"ד סאנטוב הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, בנועם שיח על גודל מעלת חשיבות ויקר מצוות כיבוד אב ואם - חלק ב'

"וישב ראובן אל־הבר" (שמות לו, כט)

"עממיקתו לא היה שם, שהגיע יומנו לילך ולקשם את לביו" (רש"י)

כתב החינוך (מצוה ג'): מצוות כיבוד אב ואם לכבד האב והאם, שנאמר "כבד את אביך ואת אמך" וגו', משרשי מצוה זו שראוי לו לאדם שיכיר ויגמול חסד למי שעשה עמו טובה, ולא יהיה נבל ומתנכר וכפוי טובה, שזו מידה רעה ומאוסה בתכלית לפני אלקים ואנשים. ושיתן אל ליבו כי האב והאם הם סיבת היותו בעולם, ועל כן באמת ראוי לו לעשות להם כל כבוד וכל תועלת שיוכל, כי הם הביאוהו לעולם, גם יגעו בו כמה יגיעות בקטנותו. וכשיקבע זאת המידה בנפשו, יעלה ממנה להכיר טובת הקל ברוך הוא, שהוא סיבתו וסיבת כל אבותיו עד אדם הראשון, ושהוציאו לאוויר העולם וסיפק צרכו כל ימיו, והעמידו על מתכונתו ושלמותו אבריו, ונתן בו נפש וידעת ומשכלת, שאילולי הנפש שחננו הקל יהיה כסוס כפרד אין הבין, ויעריך במחשבתו כמה וכמה ראוי לו להיזהר בעבודתו ברוך הוא.

סדר עדיפויות

והנה המלצתי ליהודי שבא לפני וטענתו בפיו שאיננו מוצא זמן לכבד את אביו ולשוחח עמו בטלפון, שהוא צריך לסדר את לעצמו 'סדר עדיפויות', מה חשוב ומה יותר חשוב, ואז לבחון כמה זמן יוכל להקדיש לאביו.

ויותר מזה אמרתי ליהודי: לפני שעושים את הרשימה הנ"ל, צריכים להתבונן בכמה נקודות.

א'. בכל ה'יד החוקק' להרמב"ם אין אנו מוצאים עוד מצוה, אשר הרמב"ם כותב עליה "מצוה גדולה", רק על מצוות "כיבוד אב ואם", על זה כותב הרמב"ם (הלכות ממרים פרק ו', הלכה א') "כבוד אב ואם מצוות עשה גדולה".

ב'. שלוש פעמים אנו מוצאים בדברי חז"ל, שמצוות "כיבוד אב ואם" היא המצוה החמורה ביותר שבתורה. כן איתא בירושלמי (מס' פאה פרק א' הלכה א'), במדרש תנחומא (פרשת עקב אות ב'), במדרש רבה (דברים רבה פרשה ו', ג'). חז"ל הקדושים מכנים למצוה זו "חמורה שבחמורות".

מה הכוונה "חמורה שבחמורות"? הנה הכל יודעים שעבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, הם שלוש העבירות החמורות, שכל

אחד מישראל מצווה עליהם ביהרג ואל יעבור (מסכת סנהדרין דף ע"ד עמוד א'), אבל עכ"ז "כיבוד אב ואם" הרבה יותר חמור משלוש עבירות הללו.

לארצה את הקב"ה

מעלה שלישית. אמרו חז"ל (מס' קידושין דף ל' עמוד ב') "השוה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום", כיבוד אב ואם שוה בערכו לכיבוד הקב"ה. עוד אמרו שם חז"ל דבר נורא, "בזמן שאדם מכבד את אביו ואת אמו, אמר הקב"ה מעלה אני עליהם כאילו דרתי ביניהם וכבדוני", הקב"ה מחשיב זאת לאדם כאילו דר אצלו וכיבד אותו.

ד'. עוד אמרו חז"ל (ירושלמי מס' פאה פרק א' הלכה א'): תני רשב"י אומר, גדול הוא כיבוד אב ואם, שהעדיפו הקדוש ברוך הוא יותר מכבודו, נאמר (שמות כ', י"ב) "כבד את אביך ואת אמך", ונאמר (משלי ג', ט') "כבד את ה' מחונן", ממה אתה מכבדו, ממה שיחנך, מפרשי לקט שכחה פיאח, מפרשי תרומה ומעשר ראשון וכו', ועושה סוכה ולולב וכו', ומאכיל את העניים ואת הרעבים וכו', אם יש לך אתה חייב בכלן, ואם אין לך אין אתה חייב באחת מהן. אבל כשהוא בא אצל כיבוד אב ואם, בין שיש לך הון בין שאין לך הון "כבד את אביך ואת אמך", ואפילו אתה מסבב על הפתחים.

נמצא שהקב"ה מעדיף את מצות כיבוד אב ואם יותר מכבוד עצמו.

רק דבר אחד!

הדבר החמישי שצריכים לידע כשמינינים את רשימת סדר העדיפויות האמורה: כתוב בתנא דבי אליהו רבה (פרק כ"ז) לשון נורא "אין הקב"ה מבקש מן האדם, רק שייכבד אב ואם ויתאירא מהם". מה הקב"ה מבקש מאתנו? הקב"ה אינו מבקש מאתנו רק דבר אחד "שיכבד אב ואם", שנכבד את אבינו ואת אמנו.

ו'. בירושלמי (מסכת מועד קטן) איתא דבר נורא, וכן נפסק להלכה שני פעמים (יורה דעה סימן רמ"ב וסימן ש"ט), וזה לשון הטור "על כל המתים קורע טפח בבגד העליון דיו, ועל אביו ואמו קורע כל בגדיו, ואפילו הוא לבוש עשרה, עד שמגלה ליבו", וכתב בבית יוסף "ובירושלמי (שם פ"ג ה"ח) מפרש טעמא דבעינן עד שיגלה את ליבו, מפני שבטלה ממנו מצות כיבוד".

הקריעה שעושים בבגד הראשון הוא על הצער שנסתלק אחד מקרוביו, אבל כל שאר הבגדים, קורעים על הפסד המצוה של "כיבוד אב ואם". נמצא, שאם יש לאדם עשרה בגדים, הוא קורע אחד על פטירת המת, ותשנה על הפסד המצוה של "כיבוד אב ואם".

אחר ההתבוננות היטב בכל המראי מקומות הנוכחים למעלה, אז תוציא נייר ועט, ותעשה את הרשימה של סדר העדיפויות...

בן יכבד אב

הגאון הקדוש מו"ה רבי אברהם זצ"ל אבד"ק טשעכנוב, נתן פקודה לבניו הגאונים זצ"ל, שכל יחינו לבוא אליו טרם שהוא יכתוב אליהם שיבואו אליו. וכן נהג, בכל עת שרצה להתראות עם אחד מבניו כתב אליו מכתב מיוחד שיבוא.

וטעמו היה, מפני שבמשך העת אשר בניו אינם בביתו ובעירו אינם מקיימים מצות כיבוד אב, לכן ציוה שלא יבואו אליו בלתי קרוא, ואם כן בכל משך העת אשר יגורו בעיר אחרת יקיימו כיבוד אב ופקודתו, שלא יבואו לבית אביהם רק כאשר חפץ בם אביהם הקדוש ונקראו בשם לבוא לחצרות קדשו (ספר צדקת אברהם בשם דעת זקנים-איסינגא).

מוחל על הקידוש שלך

מעשה באברך אחד מעיה"ק ירושלים ת", אשר היה מיוצאי צפת, ואביו היה יהודי ישיש ת"ח ונעובד ה', ואברך זה נחשד ע"י חבריטים שהוא שי"ר למחתרת האצ"ל, אבל למעשה לא היה לו שום שייכות אליהם. הוא נאסר והיה במעצר כשני חודשים, ואחר שנתברר שחשדוהו חנם שוחרר.

תיכף אחר שחרורו בא האברך בזריזות אל הרה"ק בעל 'דברי יואל' מסאטמאר ז"ע לבשרו ששוחרר, והבטיח להרבי שבשבת קודש הבא יתן קידושא רבה לכבוד הנס.

אולם שאלתו הראשונה של הרבי היתה: האם הודעת לאביך הזקן

בצפת שכבר שוחררת? ויען האברך "עוד לא", ונימק זאת בטענה שאין לאביו בצפת טלפון בביתו, וקשה להתקשר עמו.

גער בו הרבי ואמר בקול תקיף: אל תתמהמה אף רגע אחד, דערייך מיר נישט קיין מעשיות אז דו קריגסט נישט קיין קשר, איך בין דיר מוחל דיין קידוש [אל תספר לי סיפורים שאין לך קשר עם אבך, אני מוחל על הקידוש שלך]... כל מהך וסע לצפת, ותגיד לאבך כי יצאת מבית הסוהר, חושה ואל תעמוד! (ספר עולמות שחרבו)

שישה שבועות של דאגה

כל ימי חייו השתוקק הגה"צ רבי שלמה זלמן אונסדורפר זצ"ל, רב ומגיד מירשים בפרשבורג, לעלות לארץ ישראל ולחון את עפרה. אלא שידו לא השיגה את כסום הכסף הגדול שנדרש עבור כרטיס ההפלגה לארץ ישראל, ועל כן נותר בינתיים בגולה הרחוקה.

שנה אחת בעיצומו של יום הפורים, נכנס אחד הגבירים למעונו והכריז "כבוד הרב, אני רוצה לתת לכם "משלוח מנות" כרטיס הפלגה לארץ ישראל!". לשמע הבשורה הטובה שמח הרב אונסדורפר מאוד, ומרוב אושרו החל לרקוד מהתרגשות.

מיד לאחר חג הפורים פתח בהכנות, והמתין בכליון עיניים למועד הנסיעה. כשבועיים לפני היציאה לדרך, נסע הרב לבית הוריו, להיפרד מהם לשלום לקראת המסע. בתום הביקור שב לפרשבורג, ובשבת הבאה נשא דרשת פרידה לבני העיר.

הנסיעה לארץ ישראל הפכה לסיומת היום בפי כל בני העיר. והנה הגיע היום המיוחל, כל בני העיר עומדים על רגליהם במשך שעות אחדות, ממתנים לתורם כדי לברכו לשלום.

והנה כשכבר ממש עמד הרב אונסדורפר לצאת מביתו, הגיעה טלגרמה דחופה. רבי שלמה זלמן פתח את המברק, קרא את השורות הקצרות, והכריז "רבות! אינני נוסע, אני נשאר כאן!"

תדהמה עצומה אפפה את כולם, מה אירע פתאום? הציבור היה מודאג מאוד מה הסיבה שהרב אינו נוסע, הרי זו משאת נפשו מזה עידן ועידנים, ועולה על כולנה הגביר שנתן את הכרטיס, אשר ממש לא ידע את נפשו, "למה אין הרב נוסע?"

אמר להם הרב אונסדורפר: את הטלגרמה שלחה לי אמי, הבה ואומר לכם מה כתוב בטלגרמה, "שלמה זלמן בני יקירי, אנא ממוך, מיד כשתגיע לארץ ישראל, שלח לנו טלגרמה וכתוב שהגעת בשלום, את תעכב כדי שלא אדאג לשווא, די לי בדאגה ההכרחית בשבועות ההפלגה..."

המשיך רבי שלמה זלמן: הרי ההפלגה מפרשבורג לארץ ישראל אורכת ששה שבועות, נמצא שבמשך ששה שבועות תהיה אימי שרויה במתח ובדאגה, מה קורה עם שלמה זלמן שלי? האם הכל כשורה? האם האניה מתקרבת ליעדה? ואולי אירע דבר מה חלילה? על כן אמרתי בלבי "איך אפשר לעלות לארץ ישראל, אם על ידי כך נגרמת דאגה לאימי?"

ואכן כל ימי לא עלה הרב אונסדורפר לארץ ישראל, הכל כדי שלא להדאיג את אמו... (בהקדמה לספר שפתי שלמה)

(נעים שיה' יתרו תשפ"ד)

כיבוד אב ואם

ביאורים הלכות וסיפורים בעניין כיבוד אב ואם

בסדר • פרשת ורי - שמות ששת חושבים לסיק • גיליון מס 20

סיפורים על גודל מצות כבוד אב ואם

"כבד את אביך וגו' למען יאריך ימים".

בקונטרס "נעם שיח" להרה"ג רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאטנב בלייקווד, הביא סיפור מדהים משמו של הרב אהרן וואלקין, מחשובי תושבי עירו לייקווד, סיפור אישי שבדידית הוא עובדא, וכך מספר הרב וואלקין: בני הבחי' משה נ"י לומד בישיבת מיר בירושלים. זמן-מה קודם ל"ג בעומר, התקשר אלי וסיפר לי שאחד מיידיי הקרובים, הבח' דוב שטיינמץ (ז"ל), קיבל כרטיס כניסה להיכנס למעמד ההדלקה של האדמו"ר מתולדות אהרן כדי שיוכל לצקת שמן למסדרות ההדלקה לכבוד התנא האלוני רשב"י, וחב' דוב ביקש מהמארגנים עוד כמה כרטיסים כדי להכניס גם את יידיי הקרובים שיבואו עמו לצקת שמן במסדרה. גם בני הבחי' משה היה בין מקבלי הכרטיסים הללו, וכמובן ששמת מאד על-כך שיוכל לצקת שמן ולהשתתף במעמד ההדלקה עם רידיי ויידיי מהישיבה.

מספר ר' אהרן: כמה ימים קודם ל"ג בעומר התקשרתי לבני ואמרתי לו, היות וכבר כשנה ומחצה לא ביקרתי בארץ ישראל מחמת יורוס הקורונה, ולא הייתי אצל אבי המשגיח הנאון הצדיק חיים וואלקין, לכן כעת שקיבלתי אישור לבקר בארץ ישראל, אני רוצה להגיע לארה"ק א"ה בערב ל"ג בעומר ולנסוע לירושלים לבקר אצל אבי, ובשעות המאוחרות של הלילה ניסע למירון, ואח"כ נחזור לשבות בירושלים.

כששמע בני את התוכנית, אמר לי, הנם שקיבל כרטיס לצקת שמן במעמד ההדלקה וכבר סיכם עם יידיי ורעיו להשתתף יחד, וכמו-כן שכרו דירה בצפת לשבות שם בשבת, הרי שמחמת מצוות כיבוד אב, הוא מוותר על כל התוכנית שלו ומתכוון לי להצטרף עמי ללכת בכל אשר אלך, וכך הווה. הגעתי לארץ ישראל בערב ל"ג בעומר אחר הצהריים, ובני משה התכוון לי בשדה התעופה, נסענו יחד לאבי מורי שליט"א, שם שהינו כמה שעות וגם שמענו "זועד" שמסר אבא לבחורים משיבות, ורק בשעת לילה מאוחרת יצאנו לכיוון מירון, כשהגענו סמוך ונראה להם מירון, עצרו אותנו השוטרים והורו לנו להסתובב חזרה, כי אירעה ר"ל טרגדיה במירון וסגרו את כל הנהיגים, ואף אחד לא יכול להיכנס לשם.

מספר ר' אהרן: כמה שאני הייתי מוצר על-כך שאני כבר בארץ ישראל ונוסע למירון, ואני יכול אפילו להיכנס לומר קסיד' תהלים אחד ולכתוב קוידטל, הרי בני משה היה יותר בצער ממני, כי הוא הרי היה לו כרטיס לצקת שמן וכבר סיכם עם כמה חברים להיות שם, וזאת אין לו לא הדלקה ולא תהלים בציון התנא האלוני רשב"י, ולא כלום. אך בדיה אחרת לא היה לנו והסתובבנו וחזרו לירושלים כלעומת שבאנו, מתוך תקווה ואמנה שחבל לעמוד.

ביום ששי בבוקר כשהגיעו השמועות המסחריות מאשר נעשה במירון לאוני בני משה, היה נסער עד עמקי נשמתו ונעשה בשירי חידודין חידודין, למסע הבשורה הנוראה והמחרדה, כי שני רעיו ויידיי הקרובים שהיה אמור לעמוד עמהם ביחד לצקת שמן במעמד ההדלקה: הבח' דוב שטיינמץ ז"ל והבח' יוסף יצחק קאהן ז"ל, נסתלקו בחטף בטרגדיה הנוראה במירון ר"ל.

עמדנו נבהלים ומשתוממים לראות עין בעין איך שהיגה עלינו מצוות כיבוד אב הכפולה, הן הכיבוד-אב שלי שנשמתי לבקר את אבי שליט"א והן הכיבוד-אב של בני משה שחיותי על כל התוכניות שלו כדי לקיים מצוות כיבוד אב ולהשתתף עמי בכל הטענות שלי אצל אבי והעליה למירון, ובזכות זה ניצלו חייו תודות ללק, ממשיך ר' אהרן ואומר: אני חשבתי שאני נוסע לצורך אבי, אבל באמת נסעתי לצורך בני משה, להציל את חייו... כעת רק נותר לנו להתבונן לראות עין בעין כמה שהתורה הבטיחה ואמרה (שמות כ"ב) "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימים".

כבד את אביך ואת אמך

כשהסטיפולר הורה לבנו מרן הגר"ח לשכב במיטה

רבינו סבר שאסור לו להשיב שאלות בהלכה, בחיי אביו הסטיפולר זצ"ל, משום מורה הלכה בפני רבו, ואף בשנים שהפסיק אביו להשיב בהלכה, התבטא ואמר, אסור לי להשיב. [אמנם הייתה אשה צדיקה שהיה לה כל יום שאלות שרובם היו חששות ורעיונות מאד [נערווין], אבל לא הייתה רגועה עד שחכם יתיר לה, והסטיפולר חשש לשלומה, ולכן צוה במיוחד לרבינו שישב על שאלותיה]. רבינו היה מגיע לבקר את אמו בכל יום. לאחר כיבוד אב ולהשתתף עמי בכל הטענות שלי אצל אבי והעליה למירון, ובזכות זה ניצלו חייו תודות ללק, ממשיך ר' אהרן ואומר: אני חשבתי שאני נוסע לצורך אבי, אבל באמת נסעתי לצורך בני משה, להציל את חייו... כעת רק נותר לנו להתבונן לראות עין בעין כמה שהתורה הבטיחה ואמרה (שמות כ"ב) "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימים".

•סיפר הרה"ג ר' משה כהן שליט"א שהיה שכנו של הסטיפולר: בתו של מרן הסטיפולר אמרה לאביה, "לחיים כואב הגב", והוא חשב שהכוונה לבנו, והלך לבית בנו ואמר לו בא תשכב במיטה, וכיון שרבינו היה מקפיד מאד בכיבוד אב ומורא אב לכן לא ניסה לבקר על מה ולמה לאלא ללכת אצלו ואמר דברים נשכב במיטה, והסטיפולר טיפל בגבו במסירות להקל הכאב, ואמר לו לשכב כך עד הבוקר, וכשחזר לביתו התברר לו שהכוונה הייתה לבעל נכדתו [הל"ח חיים קלוטש שליט"א], חייר הסטיפולר ואמר, עלול הוא לשכב כך עד הבוקר, וחזר לביתו של בנו ואמר לו אתה יכול לקום, ולא שאל דבר בשכבו ובקומו. (מנחת צדיק)

משהו הנוגע למעשה

שמעתי שפעם היה ראש ישיבה אחד שביקש מבחור אחד בישיבתו שהוא רוצה ללמוד עמו בחברותא מידי יום ביומו. הבחור נתרגש מאד ושאל את ראש הישיבה "מה רוצה ראש הישיבה ללמוד עמי?" ענה לו ראש הישיבה "אני רוצה ללמוד עמך הלכות כיבוד אב ואם". כשהבחור שמע את הרעיון של ראש הישיבה, עננה ואמר "האם לא מוטב ללמוד משהו הנוגע למעשה?"...

תכנון תשפ"ה

נא לא לקרוא בשעת התפילה
או הקריאה בתורה
moranikdash@gmail.com

מורא מקדש
בנייני תפילה וקדושת בית הכנסת

לשם יחוד

מובא בשם הרה"ק בעל ה"ישועות משה" מוויז'ניץ זי"ע שהיה מעורר: "כשם שמכין האדם את עצמו באמירת 'לשם יחוד' טרם יגש לקיים מצות עשה של תקיעת שופר, וכן לקריאת המגילה וכדומה, הוא הדבר כשניגשים לקיים מצות עשה דאורייתא של 'כבד את אביך ואת אמך' צריכים להכין את עצמנו לכך, שכן אף זו היא מצות עשה דאורייתא".
נועם שיח מאת הגרש"ז פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב

צום-פינטל

"אין טובל זיך אין כיבוד אב"

הנה"צ אב"ד סאנטוב שליט"א בירענט אין נועם שיח סארלאמענע וואך - פ' וינס. אן עובדא איבער די געוואלדיגע כיבוד אב פון כ"ק אדמו"ר מבאניאן שליט"א אז אמאל ערב יום הקדוש בעסאר כל נדרי, ווען דער גבאי איז געקומען באגלייטן דעם רבי'ן צום מקוה, האט דער רבי שליט"א געזאגט אז ער קען נישט גיין אין מקוה צוליב וואס ער איז פארנומען זיך אפגעבן מיט זיין טאטע.

הגה"צ רבי דן סגל שליט"א סיפר, שקודם בין הזמנים שאלו את מרן המשגיח הגה"צ ר"י לעוויןשטיין זצ"ל מה יתחזקו ויקבלו על עצמם חיזוק בימי בין הזמנים, והשיב להם "תשתדלו לאכול טוב כדי שהאמא תהנה"...

לקט עובדות וסיפורים נפלאים אודות מעלת מצוות כיבוד אב ואם, כפי שסופרו על ידי אב"ד סאנטוב הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א

"מִתְקָה חוֹשֶׁה אֶל תַּעֲמֹד" (הפסטר 'מחור חדש')

זוטרטא היא לבקר אצל גדול הדור? אבל כמובן, אם האבא אומר שלא, אז שומעים בקולו, ולכן כשכל הבחורים דחקו עצמם ונכנסו לביתו הקטן של ה"חפץ חיים", אני הייתי היחיד שנשאתי בחון ולא נכנסתי - למרות רצוני העז להיכנס פנימה.

מספר הסבא: כשחברי הבחורים יצאו מביתו של ה"חפץ חיים", הם תיארו בעינים בורקות את הברכה שהם קיבלו מאת ה"חפץ חיים" באריכות ימים ושנים, והדבר כאב לי מאוד, כולם קיבלו כוז ברכה נפלאה ורק אני לא, כי כאמור נשאתי בחון, וכך ליוותה אותי ההרגשה הזו כל ימי חיי - אני לא קיבלתי ברכה מאת ה"חפץ חיים"... והמשיך הסבא ואמר בהתרגשות לנכדו, כעת אני חוזר מהלווייתו של הבחור האחרון מחבריי שזכו לבקר אצל ה"חפץ חיים" וקיבלו את ברכתו לאריכות ימים. אכן, הוא נפטר בהיותו בשנות השמונים קרוב לתשעים, אבל כעת הוא כבר לא בין החיים, ואני - ממשיך הסבא ואומר - שלא קיבלתי ברכת ה"חפץ חיים", הנני כעת לאורך ימים טובות יותר מתשעים, וכנראה, שברכת התורה הקדושה של "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך" היא יותר חזקה מהברכה של ה"חפץ חיים"...

נוכרת לחיים

סיפר הגה"צ אב"ד טאשנאד שליט"א, שלפני הרבה שנים כשלאביו היה בית מדרש בארץ ישראל, הוא היה מגיע כל שנה לארץ ישראל לשהות בצל אביו בראש השנה ויום הקדוש להיות לו לעזר בארגון ה'מנין'.

מספר האב"ד שליט"א, שפעם ביקר אצל כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא

הגמרא במסכת שבת, דף פח ודף פט, מספרת על הוויכוח הנורא שהיה למשה רבינו ע"ה, עם מלאכים ושרפי מעלה, בעת שעלה לקבל את התורה הקדושה, והמלאכים טענו לפני הקב"ה 'תנה הודך על השמים', עד שהורה הקב"ה למשה לאחוז בכסא כבודו ולומר להם תשובה.

השיב משה רבינו שהתורה שייכת לבשר ודם והוכיח זאת בכמה הוכחות, שאחת מהן היא שבתורה כתוב 'כבד את אביך ואת אמך', 'כלום אב ואם יש לכם?' הרי למאלכים אין יכולת לקיים מצוות כיבוד הורים, וממילא אין מקומה של התורה בינותם, כי אם על הארץ, בקרב בני אנוש שיכולים וצריכים לכבד את אביהם ואימם.

הוכחה נוספת שהביא משה רבינו היתה מהיצר הרע, שהמלאכים לא נאלצים להתמודד עמו, ולכן התורה אינה שייכת להם. אדרבה, בני אדם שנתקלים בניסיונות קשים ומרים, והיצר הרע מבלבל אותם יזמנו ולילה ומונסה להכשילם, ולפעמים גם מצליח למרבה הצער - דווקא בגלל זה מקומה של התורה ביניהם.

עלנוכח האמור, ברחנו להביא השבוע, שבת הכנה למתן תורה, עובדות ואמרות נפלאות שסיפר ואמר הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אבד סאנטוב, בעניין של כיבוד אב ואם, ופורסמו הדברים בגיליונו הנפלא 'נועם שיח' בפרשת תולדות, בשנה זו.

ברכת התורה

שמעתי סיפור נפלא, היה זקן מופלג אחד שחזר מהלווייתו של אחד מידידיו, לזקן זה התלווה נכדו, והנכד הבחין שהסבא מהורהר קצת - ער איז פארטראכט אביסל, והנכד שאל את הסבא במה הוא מהורהר, אמר לו הסבא, בוא ואספר לך, וכך סיפר הסבא המבוגר נכד:

בעת שלמדתי בישיבה בשנות בחרותי, נסעו פעם כל בני הישיבה לבקר בצילא קדישא של הגה"ק ה"חפץ חיים" זי"ע. מספר הסבא, אני הייתי בחור צעיר כחוש וצוננ, ואבי התיירא מאוד פן ידחקו עצמם כל בני הישיבה בהיכנסם אל הכהן הגדול ה"חפץ חיים", וחלילה יהא זה שבבילי חשש פיקוח נפש עקב הדוחק הרב, על כן ביקש ממני אבי, שלא אדחק עצמי להיכנס בפנים, אלא אשאר מחוץ לביתו של ה"חפץ חיים".

כמובן - אומר הסבא לנכדו - הדבר כאב לי מאוד מאוד, וכי מילתא

שליט"א, ובתוך דבריו התאונן קצת אודות זה שהוא צריך להתפלל בראש השנה ויום הכיפורים עם מנין מצומצם, והתבטא ואמר "היה לי יותר טוב אם הייתי יכול להתפלל כאן עם מרן שליט"א במקהלות עם של רבבות אלפי בני ישראל".

כ"ק הרבי מבעלזא שמע את דבריו, ונענה ואמר: בראש השנה אנו אומרים "זכרנו לחיים", וכאן הלא יש לך "הבטחה" מפורשת בתורה הק', "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך"...

כיבוד הורים - סגולה לילדים

בגיליון הורינו מובא מעשה נורא שמספר הגאון רבי אשר קובלסקי בשם הגה"צ רבי אהרן מרדכי רוטנר זצ"ל שסיפר סיפור נפלא: במשפחה אחת גדלו שני אחים קרובים בלב נפש, שני האחים התחתנו, כשרך שלשה חודשים הפרידו בין חתונת האח הגדול לחתונת אחיו הצעיר ממנו.

שנה אחרי חתונתו, זכה האח הצעיר לחבוק בן בשעט"מ. שמחת הברית נערכה, והאח הגדול משתתף בשמחה מכל הלב, למרות שהוא עדיין טרם זכה להיות לאב. כחלוף שנתיים, נולד לאח הצעיר בת בשעט"מ, בשמחת הקידושא רבא השתתף גם האח הגדול, למרות שהוא עדיין לא "אבא", ועברו מנישואיו כשלש שנים.

כך עברו השנים, כשלאח הצעיר מתברר הבית מידי כמה שנים בעוד צאצא, וביתו של האח הגדול ריק.

האח הצעיר לא ידע את נפשו, הלא גדלו ביחד, התחתנו ביחד, ב"ה שביתי מבורך בכל טוב, אבל אינני יכול לראות בצערו של אחי הגדול ממני, צערו הרב קורע את לבי לגורים, וחשב מחשבות רבות מה ביכולת לעשות למען ישועתו של אחיו.

יום שמחת לבו

האח הצעיר זכה בנוסף לגדל בביתו נערה יתומה וגלמודה שלא היה לה שום משפחה, והוא היה לה לאב. בשעה טובה ומוצלחת זכה האח הצעיר שידוך הגון לאותה נערה מאומצת, וכעבור זמן גם זכה להשיג סכום נאה להוצאות הנישואין שלה, וקבעו זמן לחתונה. היום הגדול הגיע, אין לשער את השמחה של האח הצעיר אשר זכה לראות את הנערה היתומה השבורה בונה את ביתה והיא שמחה ומאושרת.

לאחר החתונה, בעודו נרגש מהזכות שזיכוהו מן השמים, פרצו מלבו המילים הבאות: אבא שבשמים, אם יש לי זכות של הקמת בית בישראל הלילה, הריני נותן במתנה את הזכות הזאת לאחי הגדול שיעדיין ממתין שנים רבות לישועתו, ובשכר מצוה זאת יזכה אחי הגדול להיפקד בקרוב ממש בוש"ק...

בעיצומו של אותו לילה, נגלה אליו בחלום הלילה אביו ז"ל - שכבר נפטר שנים אחדות קודם לכן. האח הצעיר נבהל עד עמקי נשמתו לראות את פני אביו, אך התחזק כשראה את פני אביו נרגשות, וזה אמר לו אביו: בעקבות זכותך הגדולה שזכית להשיא נערה יתומה, ניתנה לי זכות מן השמים לגלות את אוניך אחת הסודות מכבשונו של עולם בסיבת עיכוב הישועה לאחייך הגדול, וזה אמר לו אביו,

הנה ראה השארתי בעולם את אלמנתי - הלא היא אמכם החשובה תחי', אחייך הגדול אינו מבקר את אמו לעתים קרובות, הוא מבקר אותה לעתים רחוקות בלבד, והדבר מצער את האמא, עובדא זו מקטרגת עליו ואינה מאפשרת לסגולות ותפילות לבקוע שערי שמים לישועתו, כי זכות כיבוד הורים חסירה לו...

וממשיך האב ואומר לבנו, אם אחייך רוצה ליכות לפרי בטן, עליו להתחיל לבקר את אמו לעתים קרובות יותר, שיעלה אליה, ידרוש בשלומה, ישוחח עמה ויפיג את בדידותה, ואז ישועתו קרובה לבוא! האח התעורר כשזיעה קרה מכסה את מצחו, הוא רעד כעלה נידף, ולמרות השעה המאוחרת באמצע הלילה, הוא התקשר מיד אל אחיו הגדול וסיפר לו בבעתה את כל מה שנגלה אליו זה עתה מן השמים...

ישועה קרובה

האח הגדול נבהל גם הוא עד עמקי נשמתו, כבר שנים רבות שהוא מצפה לישועתו, והוא לא ידע ולא חלם שהדבר קרוב אליו כ"כ, במרחק כיבוד אם בלבד, אמנם הוא מבקר אצל אמו פעם אחת בשבוע, כי הוא עסוק בהרבצת תורה לתלמידים, אך מתברר שלמעשה בסופו של דבר חסרה לו זכות כיבוד אם, והוא הגורם לעיכוב הישועה.

כבר למחרת היום התייצב האח הגדול בבית אמו האלמנה, האם הופתעה מביקורו הבלתי צפוי של בנה, הבן אף הביא מעדנים ומגדנות לשמח ולהרנין את לב אמו האלמנה, הוא שוחח עמה, סידר את הבית, סייע לה בכמה דברים שהיתה נצרכת להם, ומני אז, לא עברו עליו יומיים בלא ביקור ממושך אצל אמו.

והיה ביום ההוא... אין והיה אלא לשון שמחה, כשנה וחצי אחרי הסיפור הזה, בשמחה ואושר אין קץ התקשר האח הגדול לאמו ביום ראשון אחר הצהריים, בדיוק באותה שעה שהיא שעת הביקור שלו הקבועה אצל אמו, ואמר בקול נרגש ובדמעות של אושר, "אמא הקירה, היום אני מאחד, כי ממש לפני שתי דקות נולד אצלי בני הבכור..."

בגד מיוחד לכיבוד אם

אצל הרה"ק ה"בית ישראל" מגור זי"ע היה משמש אחד בשם ר' יוד'ל ציישנסקי ז"ל, הוא שם לב שבכל פעם שה"בית ישראל" נפגש עם הרבנית פייגא מינטשטא ע"ה אלמנת ה"אמרי אמת" זי"ע (היא היתה אמו חורגת של ה"בית ישראל", ה"אמרי אמת" נשא את הרבנית פייגא מינטשטא בזיו"ש לאחר פטירת זוגתו הראשונה, ומזיווג זה נולד להם בנם הרבי ה"פני מנחם" מגור זי"ע, ואילו ה"בית ישראל" וה"לב שמחה" זי"ע היו בני מזיווג"ר), הוא לובש קפוטת מיוחדת לכבוד המצוה הגדולה של כיבוד אם, אף אחד לא דיבר מזה, אבל בטביעות עינו החדה הוא שם לב לכך.

פעם אחת הגיעה הרבנית פייגא מינטשטא מעצמה אצל ה"בית ישראל" מחמת איזו סיבה, אז המשמש ר' יוד'ל נכנס אל הרבי לומר לו שהרבנית פה והיא רוצה להיכנס, ובכניסתו כבר הביא עמו בידו את הקפוטת שה"בית ישראל" היה רגיל ללבוש כשהיה הולך אליה, שמסתמא הרבי ירצה ללבוש את המלבוש הזה כמנהגו תמיד.

ה"בית ישראל" ראה את המלבוש, און האט זיך צעשמייכלט [הוא חייך]... הוא נהנה שהמשמש תפס מעצמו שהוא לוקח מלבוש מיוחד כשהיא באה.

עשירות למכבדי הורים

סיפר הגבאי הצדקה המופלא ר' דוד לייב שווארץ זצ"ל: חסיד אחד בא אל הרה"ק ה"אמרי חיים" מוויזניץ זי"ע וביקש ברכה לעשירות, בתואנה שגם פלוני זכה לעשירות מופלגת רק בזכות ברכה שקיבל מהרבי. ענה לו הרבי: כיצד אתה משווה את עצמך לאותו יהודי? - העשירות הגיעה אליו בזכות מצות כיבוד אב ואם שהוא קיים בהידור ובמסירות.

סיפר ר' דוד לייב: שכאבו של היהודי שהתעשר היה עובד במשרה שלא הכניסה לו משכורת ראויה, ומיד חודש בחדשו היה הבן מעביר בהצנע למעסיק של אביו סכום נכבד כדי להשלים את משכורתו, שנים ארוכות התגורר הבן ליד הוריו, וכיבד אותם מאוד, וגם לאחר פטירת האב המשיך להתגורר ליד בית אמו בדירה קטנה ועלובה, על אף שבינתיים הוא התעשר ויכול היה להרשות לעצמו דירה מפוארת, רק לאחר פטירת אמו הוא עבר לגור בדירה גדולה ומרווחת.

שאמא תהנה

בקובץ "מבקשי תורה" מובא, שהגה"צ רבי דן סגל שליט"א סיפר, שקודם בין הזמנים שאלו את מרן המשגיח הגה"צ ר"י לעוונישטיין זצ"ל מה יתחזקו ויקבלו על עצמם חיזוק בימי בין הזמנים, והשיב להם "תשתדלו לאכול טוב כדי שהאמא תהנה"...

להחיות את אבא

לפני כשנה (פרשת אח"ק תשפ"ה) נסעתי למאנסי להשתתף בשמחת ברית מילה של נכד נ"ו. באמצע הברית, נכנס איש אחד שלא היה מוכר לי. הלה ניגש אלי ונתן לי שלום, החזרת לו שלום, ושאלתי אותו לשמו, הציג הלה את עצמו שהוא יהודי מארץ ישראל ששווה כעת באמריקה, וסיפר, שכשראה בבית המדרש מודעה שהיום יתקיים כאן ברית לאחד ממנכדי, החליט לבא לכאן לפגוש אותי, כי הוא רוצה לספר לי דבר נפלא ביותר, וכך סיפר:

לפני כשנה, ראיתי את הגליון "נועם שיח" תחת הכותרת "אין לי זמן" (הופיע פרשת יתרו תשפ"ד, מס' 247), ושם התפרסם סיפור נורא אודות אחד שלא היה לו זמן להתקשר אל אביו, עיי"ש.

מספר האיש: כשקראתי את הסיפור, קיבלתי התעוררות גדולה ונפלאה עד מאוד להתחזק בענין מצוות כיבוד אב, וקראתי שוב את הסיפור, עד שמלאו עיני דמעות, התחלתי לחשוב "היכן אני אוהו בעולם?" [וואו האלט איך אויף דער וועלט], גם לי יש אב זקן המתגורר בארץ ישראל, בעיר אחת שהיא לא כל כך רחוקה ממקום מגורי, מפעם לפעם - מספר האיש - הייתי נוסע לבקר אותו, אבל בתקופה האחרונה כבר הפסקתי לנסוע אליו לבקר, אלא בגלל שזה טירחה גדולה בשבילי, אין לי רכב, כשאני צריך להגיע אליו אני צריך לנסוע עם אוטובוס, ולכן הפסקתי לנסוע אליו, אבל על זה אני

לאחר החתונה, בעודו נרגש מהזכות שזיכוהו השמים, פרצו מלבו המילים הבאות: אבא שבשמים, אם יש לי זכות של הקמת בית בישראל הלילה, הריני נותן במתנה את הזכות הזאת לאחי הגדול שעדיין ממתין שנים רבות לישועתו

כן מקפיד - מספר האיש - אני מתקשר אליו בכל ערב שבת לברך אותו בברכת "גוט שבת"... אבל כשקראתי את הסיפור בגליון "נועם שיח" הנ"ל, התעוררתי מזה מאוד, והחלטתי שמעתה אני מתחזק וממשיך לנסוע אל מקום מגורי אביו כדי לבקר אצלו ולכבדו. תיכף ומיד, בעוד ההתעוררות גדולה אצלי, עליתי על האוטובוס, נסעתי לעיר מגוריו של אבי. מיד בהיכנס לבית אבי, ואבי ראה אותי, ראיתי שאורו עיניו, ראיתי על אבי איך שהחייתי אותו מאוד מאוד בביקורי אצלו. אבי הודה לי מאוד על טירחתי ועל ביקורי, ואז החלטתי שבעו"ה בכל שבוע אני הולך לנסוע אל אבי ולבקר אצלו. ואכן אני עומד איתן בקבלתי בס"ד, מאז אני מקפיד לנסוע ולבקר אצל אבי מיד שבווע בשבוע! אני עולה על אוטובוס, נוסע לעיר, מבקר אצלו, ואח"כ חוזר לעיר מגורי. זה לא לוקח כל כך הרבה זמן, אבל הבחנתי שמא שהתחלתי שוב לבקר אצל אבי, נעשה אבי איש אחר - אן אנדערע מענטש! מין טאטע איז געווארן אויפגעלפט [אבי מחיה את עצמו, הוא התחיל לחיות].

כשראיתי את שמחתו של אבי בביקורי, תפסתי את עצמי שכל אותו הזמן שלא נסעתי אליו, הכאבתי לאבי מאוד מאוד על זה שאני לא מבקר אצלו, יהודי מבוגר, שבנו מתגורר לא כל כך רחוק מביתו והוא לא בא לבקר?! הוא מתקשר כל שבוע, הכל טוב ויפה, אבל למה הוא לא בא לביקור??!

וממילא - אומר לי האיש, יש לי עבורכם הכרת הטוב גדולה עד למאוד על שזיכיתם אותי במצווה גדולה ונשגבה זו של כיבוד אב, לא רק שזיכיתם אותי במצוות כיבוד אב, אלא שעל ידי זה זכיתם להחיות פשוטו כמשמעו את אבי, אני רואה בחוש שאני ממש מחיה אותו! ואני מקווה, שבזכות מצוה זו של כיבוד אב, אוזכה לברכה האמורה בתורה לכל אלו המכבדים את אבותיהם, "כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך"...

(נועם שיח - תולדות תשפ"ו)

הרבי יודע שיש בורא עולם

ביום שלישי פרשת בהעלותך העל"ט (תשפ"ו), השתתפתי בשמחת השבע ברכות האחרון של נינו הראשון של כ"ק אדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי שליט"א. אחר ברכת המזון, התקיימו ריקודים לכבוד השמחה, ונשארתי שם זמן מה, ואחר כך יצאתי משם בדרכי לשוב לביתי. כאשר כבר הייתי בחוץ, שמעתי איך שמתחילים לנגן את הניגון "יש בורא עולם". הדבר עורר בי התעניינות, ובעקבות כך חזרתי על עקבי, ונכנסתי שוב פנימה לשמחת השבע ברכות. כאשר נכנסתי, השתוממתי לראות, איך שהרבי מוויזשניץ-מאנסי מעודד את הניגון, כמעט בדומה למה שעושה בן דודו, מרן אדמו"ר מוויז'ניץ שליט"א, על ישראל הדרתו בקרית וויז'ניץ בני ברק, אולם בלי ה"טאש-טיכל" [מטפחת] בידו... והעולם מפזז ומכרכר ברוב עוז, טפח וטפחיים מעל הקרקע, מתוך התרוממות הנפש עצומה. אחד מן הנוכחים, אשר הבחין שאני עומד ומתבונן ברוב התפעלות, ניגש אלי ואמר לי: דו מיינסט אז דער וויז'ניצער רבי פון קרית וויז'ניץ בני ברק, איז "אין עוד מלבדו"? דער וויזשניצער רבי פון מאנסי ווייסט אויך אז "יש בורא עולם"! [אתה חושב שהרבי מוויז'ניץ, מקרית וויז'ניץ בני ברק, הוא "אין עוד מלבדו", הרבי מוויזשניץ ממאנסי גם יודע ש"יש בורא עולם"]...

א וויז'ניצער ניגון

לאחרונה הלכתי להשתתף בשמחת נישואין אצל אחד מידידי. כאשר נכנסתי לאולם, ביקשו ממני לרקוד עם החתן, ושמעתי איך שאחד אומר להבעל מנגן "פאָנג אָן אַ וויז'ניצער ניגון!" [תתחיל ניגון וויז'ניצאי], והלה התחיל לנגן "יש בורא עולם"...

נאך ספרים און נאך ספרים...

ידוע ומפורסם הדבר, שכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע (שימא דהילולא שלו חל בג' תמוז), היה חובב ספרים גדול, ותמיד היה מחזק את כל אלו שכתבו ספרים.

היה זה בשנת תשמ"ח, בזמן הקבוע שהרבי היה מקבל קהל, והיה מחלק לכל אחד "דולר", הלכתי אז אל הרבי. בתקופה ההיא, הוצאתי לאור איזה קונטרס, וכאשר הייתי אצל הרבי, מסרתי לו את הקונטרס.

הרבי עיין מעט בתוך הקונטרס, וביטא את קורת רוחו המרובה ואת הנאתו הגדולה, והכניס את הקונטרס לתוך שקית שהיתה מונחת לידו, אשר היתה מליאה בספרים.

אחר כך, העניק לי הרבי "דולר", ואמר לי "איר זאלט מאכן נאך ספרים!" [שתעשו עוד ספרים]. ואחר כך, העניק לי הרבי "דולר" נוסף, ואמר לי "און נאך ספרים!", ונתן לי עוד "דולר", ואמר לי "און נאך ספרים!", וכך המשיך הרבי להעניק לי עוד "דולרים", כשהוא מעודד אותי לעשות עוד ספרים...

